

ÅRSBERETNING 2021

Finansieringsselskapenes Forening

Leder har ordet

Pandemien som traff Norge i mars 2020 varte også gjennom hele 2021. Etter nesten 2 år med nedstenginger og gjenåpninger ble Norge på nytt stengt i desember 2021 etter oppdagelsen av en ny mer smittsom virusvariant. Nedstengingen av Norge har rammet bedrifter og ansatte i service- og tjenesteytende næringer hardest økonomisk.

Selv om restriksjoner har kommet og gått så opplevde vi en vekst i 2021. BNP for fastlands-Norge økte med 4,2 % etter et fall på 2,3 % i 2020.

Investeringene i næringslivet økte igjen i 2021 etter å ha falt i 2020. Medlemmenes leasinginvesteringer i industrielt utstyr, maskiner og transportmidler fikk en oppgang på nesten 13 %, sterkt påvirket av økt salg av personbiler. Leasing er en viktig finansieringskilde spesielt for små og mellomstore bedrifter, og over 30 % av bedriftenes investeringer i transportmidler og maskiner ble i 2021 finansiert via leasing. Andelen er på samme nivå som i 2020.

EU-kommisjonen fremmet i slutten av oktober et forslag som innebærer at det bør stilles lavere kapitalkrav for leasing enn for lån. Forslaget er begrunnet i at leasing innebærer mindre kredittrisiko for finansforetaket. Dette antas å være første gang leasing som finansieringsform får et separat fokus fra EU-kommisjonen. Arbeidet mot EU-kommisjonen i regi av Leaseurope har gått over flere år. Forslaget som nå foreligger anses som en milepæl, og en anerkjennelse av leasing som finansieringsform.

Medlemmene opplevde igjen en økende etterspørsel etter factoring. Omsetningen økte totalt med 5 % og utlånet med 10 %. Det er fortsatt en økende interesse for fakturakjøp, og medlemmene finansierer nå mer på fakturakjøp enn på ordinær factoring. Det utvikles nye heldigitale løsninger for fakturakjøp som er spesielt tilpasset små bedrifter.

Salget av nye personbiler ble i 2021 det høyeste noensinne og betydelig bedre enn forventet. Ifølge OFV ble det i 2021 registrert 176.276 nye personbiler i Norge som var en oppgang på 25 % sammenlignet med fjoråret. Medlemmene finansierte 57 % av antallet nye biler og 27 % av totalt registrerte brukte biler.

Elbil-andelen fortsetter å stige og hadde i 2021 en markedsandel på 64,5 % mot 54,3 % i 2020. Hybridbilene hadde en markedsandel på 27,2 % mot 29,1 % i 2020.

Finfo har i samråd med Forbrukerrådet deltatt i et samarbeid med NAF og NBF for å utarbeide en felles bransjenorm for vurdering av påkost for unormal slitasje. Normen ble lansert i april 2021. Forbrukertilsynet har varslet at de igjen vil vurdere mønsteravtalen for Privateleie.

Gjeldsinformasjons-tjenestene har lagt til rette for mer presise kredittvurderinger. Sammen med ny utlånsregulering fra mai 2019 har dette ledet til en nedgang i samlet forbruksgjeld hvert år siden 2018. Reduksjonen i utlån var på hele 12 % i 2021. Pandemien har også lagt en demper på bruken av kredittkort, da disse gjerne er det foretrukne betalingsmiddelet for reiser til utlandet. Omsetningen på kreditt- og faktureringskort hos Finfos medlemmer økte med 4 % i 2021, men var på et betydelig lavere nivå enn i 2019. Finfo har gitt innspill til evalueringen av gjeldsinformasjonsloven, og har gitt uttrykk for at også pantesikret gjeld bør bli omfattet av gjeldsinformasjonsloven, ikke bare usikret gjeld.

Utviklingen går i et stadig økende tempo og både markedet og kundenes forventninger er i kontinuerlig endring. I tillegg kommer omfattende regulatoriske endringer både fra EU og nasjonalt.

Til tross for økt økonomisk usikkerhet er medlemsselskapene godt rustet for å drive lønnsom og god forretning i tiden som kommer. Medlemsselskapene har fortsatt en sterk posisjon som finansieringskilde og bidrar til at bedrifter og husholdninger får dekket sine finansieringsbehov.

Finansieringsselskapenes Forening skal holde frem sitt arbeid med å ivareta medlemsselskapenes interesser. Gjennom kunnskapsformidling og myndighetskontakt vil vi fortsette arbeidet med å fremme og sikre gode rammebetingelser. Vi vil takke for et godt samarbeid i året som har gått og gleder oss til dagen all aktivitet er tilbake.

Christina Åhlander
Adm. direktør
FINFO

Finansieringsselskapenes Forening skal være en naturlig interesseorganisasjon for alle finansieringsselskaper, banker og andre selskaper som driver med slik virksomhet i Norge. Gjennom høy kompetanse og markedskunnskap skal foreningen overfor omverdenen fremstå som en representant for bransjen, mens foreningen innad skal formidle kunnskap og bidra til en felles bransjekultur med sunn konkurranse selskapene i mellom.

Hovedtrekk

Hovedpunkter 2021

- Økte investeringer i næringslivet
- Fortsatt press på marginene på leasingfinansiering til næringslivet
- Økning i bilfinansiering og salget av nye personbiler var det høyeste noensinne.
- Økning i factoringutlånet
- Fortsatt nedgang i i usikret gjeld til forbrukere

Tall i mrd kroner	2017	2018	2019	2020	2021
Medlemsselskapenes samlede utlån/leasingportefølje pr 31.12 ¹⁾	345,3	389,8	413,3	386,9	399,5
Nye leasinginvesteringer totalt	61,7	64,7	68,5	60,3	68,1
Nye leasinginvesteringer personbiler	21,4	21,6	19,7	17,1	23,1
Nye investeringer - andre utlån (billån og øvrig utlån)	59,1	61,4	59,8	58,4	70,5
Factoringomsetning inkl. bloc-factoring	223,3	255	260,3	264,2	278,2
Factoringutlån	15,9	20,5	20,2	20,6	22,6
Kredittkort, total omsetning (internasjonale og innenlandske)	160,4	187,7	194,6	154,8	161,2
Kortbaserte utlån og usikrede lån lånevolum ²⁾	95,7	103	100,9	85,7	75,4

1) Foreløpige tall for 2021.

2) Finfo har fått flere nye medlemmer de siste årene. Deres tall er medtatt fra tidspunkt for medlemskap.

Kilde: Finansieringsselskapenes Forening

Virksomhetsområdene

Leasing:

- Sterk posisjon som finansieringsløsning for næringslivet
- Leasing står for 30 % av næringslivets investeringer i maskiner og transportmidler
- Industrielt utstyr, maskiner og transportmidler har en dominerende rolle som leasingobjekter
- Tilfredsstillende inntjening og fortsatt lave tap

Bilfinansiering:

- Stor økning i leasingfinansiering av personbiler både til bedrifts- og privatmarkedet
- Stor økning i nye utlån til finansiering av personbiler
- Medlemsselskapene fortsatt dominerende finansieringskilde i bilmarkedet

Factoring og fakturakjøp:

- Økt omsetning og økning i utlån på ordinær factoring, fakturakjøp og bloc factoring
- Fakturamengden har økt med 8 %
- Økning i heldigitale løsninger for fakturakjøp for små bedrifter

Kreditt- og betalingskort:

- Noe økning i omsetning sammenlignet med 2021 men betydelig reduksjon fra før pandemien
- Reduksjon i antall internasjonale fakturerings- og kredittkort
- Fortsatt reduksjon i utlån

Forbrukslån:

- Fortsatt nedgang i utlån
- Reduksjon i misligholdsprosent

Året i korte trekk

JAN	Arval AS ble medlem av Finfo Finfo i møte med Finanstilsynet om forståelsen av EBA guidelines Finanstilsynet med rundskriv om utlånspraksis for boliglån og forbrukslån
FEB	Finfo innfører digitale kurs for medlemmene
MARS	Ny bransjenorm for vurdering av unormal slitasje
APRIL	Endring i programkriteriene for ENOVA-støtte til kjøp av el-varebil
MAI	Årsmøte i Finansieringsselskapenes Forening og Finansieringsselskapenes Servicekontor Årsmøtet ble avholdt som videokonferanse grunnet koronarestriksjoner Finfo med innspill til evalueringen av gjeldsinformasjonsloven
JUNI	Etter initiativ fra Finfo foreslår SSV pliktig registrering av leasingtaker i Kjøretøyregisteret Forskrift til lov om register over reelle rettighetshavere vedtatt
JULI	Hvitvaskingsforskriften innskjerpes
AUG	Finanstilsynet slår fast at deltakelse i utenlandske pengespill kan være saklig grunn til å si opp kundeforholdet
SEP	Finansdepartementet foreslår strengere krav til bankenes tilbud av kontanttjenester
OKT	Finfo med to brev til Finansdepartementet vedrørende innføring av mva på elbiler Forbrukertilsynet med viktig orientering vedrørende markedsføring av kreditt EU kommisjonen med forslag om lavere kapitalkrav på leasing

NOV	Høyesterettsdom om krav til rettsvern ved overdragelse av ikke realregistrerbart løsøre Finfo i kontaktmøte med Finanstilsynet
DES	Feil i kontingenter til Finfo – medlemmene ble oppfordret til frivillig retting Finanstilsynet med svar på Finfos brev vedrørende EBA guidelines

Medlemsselskapenes utlånsvolum (andel fordelt på gruppe)

Kort om Finfo

FINFO (Finansieringsselskapenes Forening) er en bransjeforening for finansforetak som driver virksomhet i Norge. Medlemmer kan være finansforetak med konsesjon som driver virksomhet innenfor områdene leasing, factoring, lån mot salgspant, kredittkort og annen forbrukerfinansiering. Selskaper som driver med operasjonell leasing og som ikke har konsesjon kan også være medlemmer. I tillegg kan foreningen oppta assosierte medlemmer.

Foreningens medlemmer dekker fra 65 % til over 90 % av utlånet på de respektive produktområder de representerer. Finfo hadde ved utgangen året 39 medlemmer – 15 norske foretak, 10 utenlandskeide og 13 filialer av utenlandske kredittinstitusjoner. Et selskap driver grense-

overskridende virksomhet fra Sverige. I tillegg har foreningen et assosiert medlem.

Foreningen ivaretar medlemmenes interesser overfor myndighetene og er høringsinstans for lovforslag som berører selskapenes virksomhet. Arbeidet forankres i foreningens ulike utvalg der representanter for medlemmene deltar. Finfo driver også egen kursvirksomhet med fokus på opplæring i produkter og regelverk. Foreningen er medlem i de europeiske organisasjonene Eurofinas og Leaseurope samt EU Federation for the Factoring and Commercial Finance (EUF), og har en samarbeidsavtale med Finans Norge.

Utviklingen i medlemselskapene

Medlemselskapenes virksomhet 2021

Medlemselskapene fikk i 2021 økte nysalgsvolumer i både bedriftsmarkedet og i privatmarkedet. Samlet utlån ble på 399 mrd. som er en økning på 3,3 % fra 2020.

Resultatutvikling

Markedet for våre medlemmer er sammensatt, og det er derfor store variasjoner mellom enkeltelskaper både når det gjelder resultat og balanse. Flere av våre medlemmer har i de senere år blitt organisert inn i morbanken og derved opphørt å være selvstendige selskap. Flere medlemmer presenterer ikke lenger selvstendige regnskap og vi har derfor valgt å ikke vise sammenstillinger av resultat, rentenetto og tap i årsberetningen.

Leasing

Kraftig vekst i leasing av personbiler og andre transportmidler

Leasingfinansiering av nye driftsmidler og biler endte på 68,1 mrd. kroner, en økning på 13 % sammenlignet med 2020. Privatleasing av personbiler hadde en økning på 29 % sammenlignet med 2020. Leasing av bil og transportmiddel til næringslivet hadde en økning på 19 %, drevet av økt finansiering av personbiler og varebiler mens leasing av øvrige driftsmidler var på samme nivå som fjoråret.

Bredt spekter av leasingobjekter

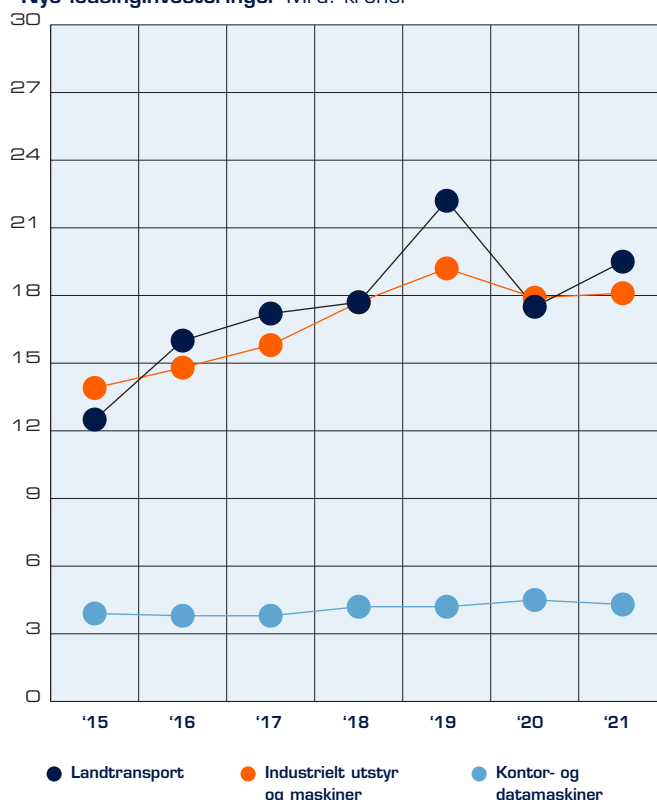
Medlemselskapenes leasingportefølje økte med 5,8 % i 2021 etter en reduksjon på 1,2 % i 2020. Porteføljen utgjorde 169 mrd. kroner ved slutten av året. Industrielt utstyr og maskiner utgjorde ca. 29 % av porteføljen. Landtransport utgjorde ca. 31 % og personbiler ca. 28 %. Industri, bygg og anlegg samt servicenæringen er de næringene som i størst grad benytter leasing til finansiering av driftsmidler.

Betydelig andel på leasing

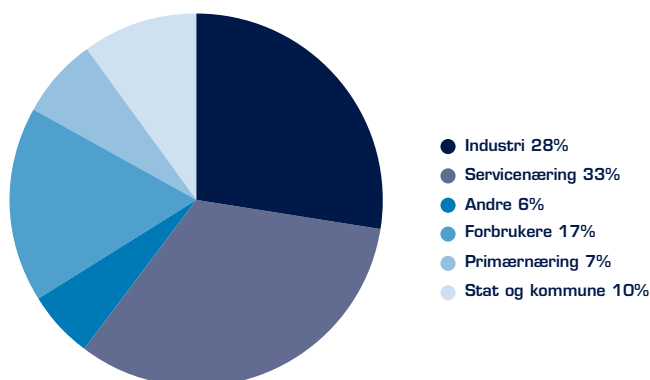
Næringslivsinvesteringene i transportmidler, maskiner og utstyr i Norge utgjorde ifølge Statistisk Sentralbyrå til sammen 178 mrd. kroner i 2021 (foreløpige tall), en økning fra 169 mrd. i 2020.

Medlemselskapene leasingfinansierte ca. 30 % prosent av disse investeringene, og har dermed en solid posisjon som finansieringskilde for næringslivet.

Nye leasinginvesteringer Mrd. kroner

Nye leasinginvesteringer Fordelt etter næring

Bilfinansiering

Betydelig økning i salg av nye personbiler og økning i eierskifter

Etter tre år med redusert salg av personbiler ble det en betydelig økning i salget i 2021. I følge OFV ble det i 2021 registrert 176.276 nye personbiler i Norge, en oppgang på 25 % sammenlignet med fjoråret og det høyeste antallet som har vært registrert.

Det ble foretatt 527.799 eierskifter av personbiler. Det er 8.448 flere enn i 2020 og en økning på 1,6 %.

Medlemsselskapenes biladministrative løsninger omfattet ved utgangen av 2021 66 916 transportmidler mot 66 108 året før.

Bilmarked i endring

Bilmarkedet er i endring. I 2021 hadde nullutslippsbilene en markedsandel på 64,5 % mot 54,3 % i 2020. Hybridbilene hadde en markedsandel på 27,2 % mot 29,1 % i 2020. I løpet av de siste 10 årene har dieselandelen blitt kraftig redusert fra 76 % i 2011 til 4 % i 2021.

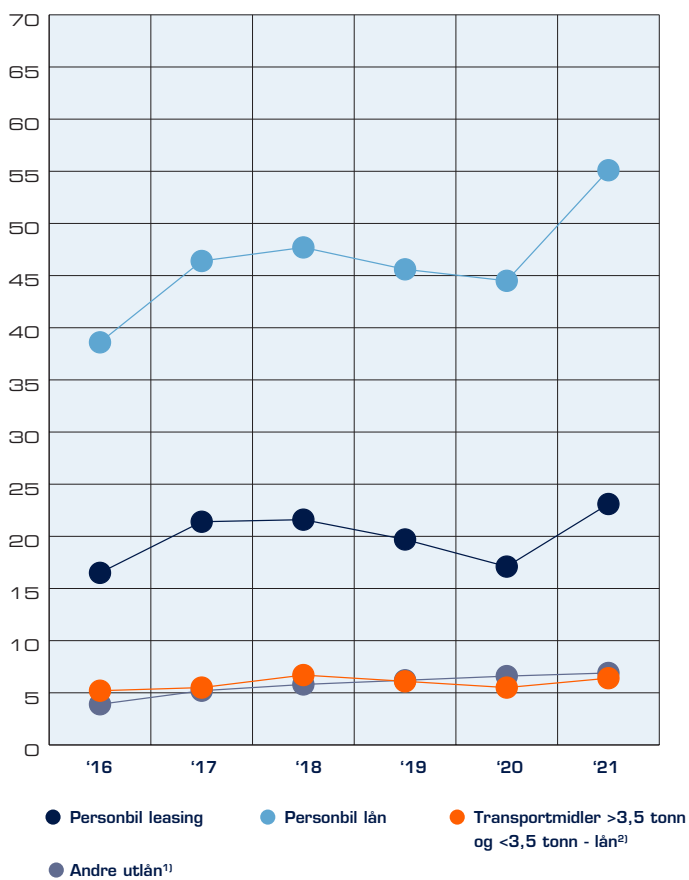
Medlemsselskapene finansierte gjennom lån og leasing 100 428 nye biler (57 %, opp fra 52 % i 2020) og 142.179 brukte og bruktimporterte biler (27 %, opp fra 26 % i 2020).

Økning i personbilleasing og leasing av transportmidler under 3,5 tonn

Leasing av personbiler utgjorde 23,1 mrd. i 2021, en økning med 35,5 % fra fjoråret. Privateie utgjorde i 2021 55 % av finansiert volum mot 58 % i 2020.

Bilfinansiering

Nye investeringer mrd. kroner

1) Campingvogn, campingbil, tilhenger under 3,5 t, motorsykkel, snøscooter, båt over og under 10 meter

2) Inkl. hengere over 3,5 tonn

Leasing av transportmidler under 3,5 tonn, som i hovedsak består av varebiler, hadde en økning på 23 % sammenlignet med fjoråret og utgjorde 8,5 mrd. Transportbransjen og bygg og anlegg benytter tradisjonelt sett i stor grad leasingfinansiering av arbeidsbilene.

Stor andel private billån

Både bedrifter og privatpersoner velger å lånefinansiere bilkjøp gjennom medlemsselskapene, og billånene sikres i stor grad gjennom salgspant. I 2021 stod privatpersoner for nesten 90 % av totale lån til personbiler.

Salget av lån til personbiler økte med 24 % i 2021 og utgjorde 55 mrd. i 2021.

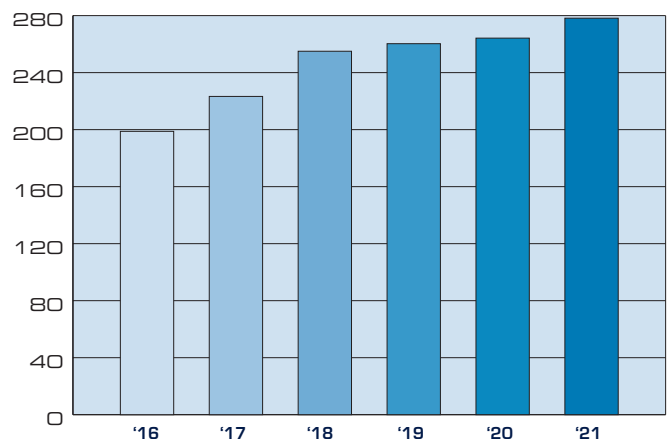
Salget av nye lån til transportmidler mindre enn 3,5 tonn økte med 21 % i 2021 og utgjorde 4,5 mrd. kroner.

Factoring og fakturakjøp

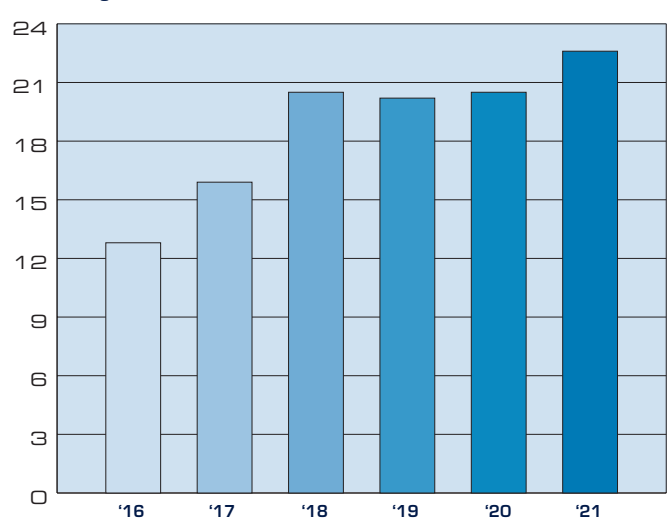
Økning i omsetning, utlån, og antall fakturaer

Omsetning på factoring ble 278 mrd. en økning på 5 % fra året før. Ordinær factoring og fakturakjøp økte med respektive 7, og nesten 10 %. Totalt utlån ble 22,6 mrd., en økning med 10 % fra fjoråret. Fakturamengden endte på 7 mill. fakturaer som er en oppgang på 4,5 % fra fjoråret.

Factoring omsetning Mrd. kroner

Factoring utlån Mrd. kroner

Innenfor mange bransjer

Bedrifter innenfor mange bransjer velger factoring, og kunnskapen om produktet har økt blant økonomisjefer og daglige ledere. Felles for bedrifter som velger factoring er at de selger sine varer og tjenester på kreditt og i hovedsak til andre næringsdrivende. Mange av bedriftene opererer innenlands, men også import- og eksportbedrifter velger å benytte faktoreringselskapenes tjenester.

Factoring på web

De nettbaserte løsningene som faktoreringselskapene tilbyr gir økt effektivitet. Det forventes at aktivt salgsarbeid og økende kunnskap om factoringproduktet kombinert med videre produktutvikling, vil øke etterspørselen ytterligere og bidra til fortsatt vekst i tiden som kommer.

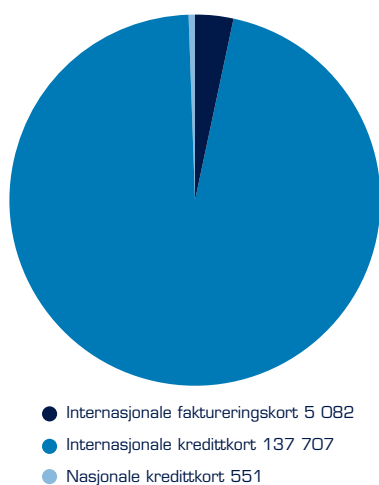
Fakturakjøp

Fakturakjøp er et produktområde i vekst og som spesielt tilpasses små bedrifter. Medlemmene utvikler heldigitale løsninger som er integrert i bedriftenes ERP- eller faktureringsystemer.

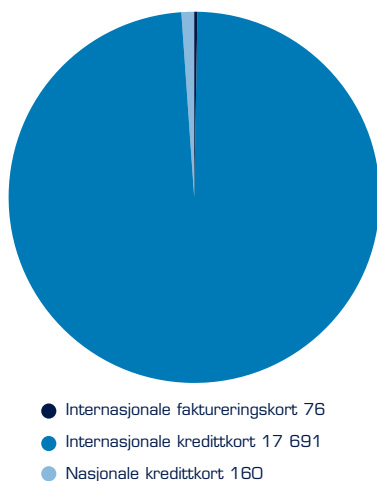
Betalingskort

Utestående lånevolum for medlemmenes fakturerings- og kredittkort utgjorde 30,6 mrd. kroner i 2021. Dette er en reduksjon med 10 % fra året før. Omsetningen på kortene økte med 4 % til 161,2 mrd., men var på et betydelig lavere nivå enn før pandemien, mye pga det kraftige fallet i reiser til utlandet.

Fordeling omsetning
Varekjøp totalt 2021 (mill. kroner)

Fordeling omsetning
Kontantuttak totalt 2021 (mill. kroner)

Kredittkort og faktureringskort

Foreningens medlemmer rapporterte ved utgangen av 2021 4,9 millioner internasjonale og nasjonale betalingskort i Norge. Dette er 1,3 mill. færre kort enn i 2018. Kredittrammene på kortene teller med i beregning av lån hos gjeldsinformasjonsforetakene som startet opp i 2019. Det antas at noen kunder har ønsket å redusere kredittrammene og derved har redusert antall kort.

De internasjonale kredittkortene representerte hovedtyngden av antall kort utstedt og står for nesten 96 % av omsetningen på betalingskortene.

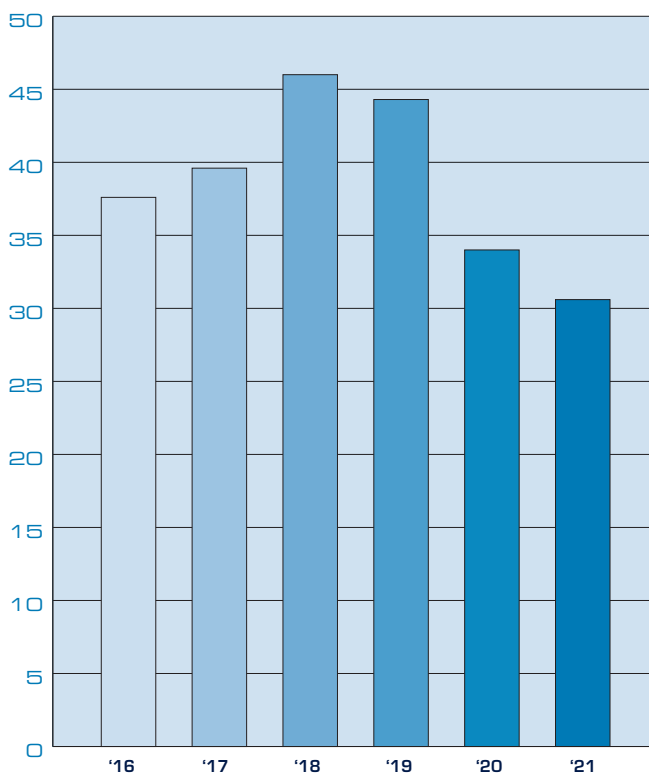
Gjennomsnittlig omsetning pr. transaksjon for internasjonale kredittkort var på 656 kroner som er en liten oppgang fra året før.

Internasjonale faktureringskort, som oftest brukes i firmasammenheng, stod for 4 % av den samlede omsetningen knyttet til internasjonale og nasjonale fakturerings- og kredittkort. Mange av de internasjonale betalingskortene i personmarkedet benyttes imidlertid også i vesentlig grad i jobberelaterte sammenhenger.

Omsetningen knyttet til nasjonale kredittkort hadde en reduksjon på 23 % i 2021 og har et beskjedent omsetningsvolum i forhold til internasjonale fakturerings- og kredittkort. Med en gjennomsnittlig omsetning per transaksjon på 4.100 kroner og i gjennomsnitt kun 1,1 transaksjon per år innebærer dette at nasjonale kredittkort i stor grad benyttes kun ved førstegangskjøp. Internasjonale kredittkort og faktureringskort hadde til sammenligning hhv. 53 og 35 transaksjoner i løpet av et år.

Kreditt- og faktureringskort

Utestående lånevolum (mrd. kr.)

På de internasjonale kredittkortene var 14 % av omsetningen i utlandet mot 12 % i 2020. For de internasjonale faktureringskortene var tilsvarende andel 31 % mot 28 % 2020.

Muligheter gjennom teknologi

Betalingsformidlingen i Norge og internasjonalt går i retning av økt bruk av kortbaserte og eller elektroniske transaksjoner. Den teknologiske utviklingen gir også muligheter for produktutvikling og nye distribusjonskanaler for kortbaserte tjenester. Pandemien har også i stor grad redusert kontanter som betalingsmiddel.

Forbrukslån

Medlemmenes utlån (nedbetalingslån og rammekreditter uten sikkerhet) endte på 44,8 mrd. kroner for 2021. Dette er en reduksjon på over 13 % fra 2020.

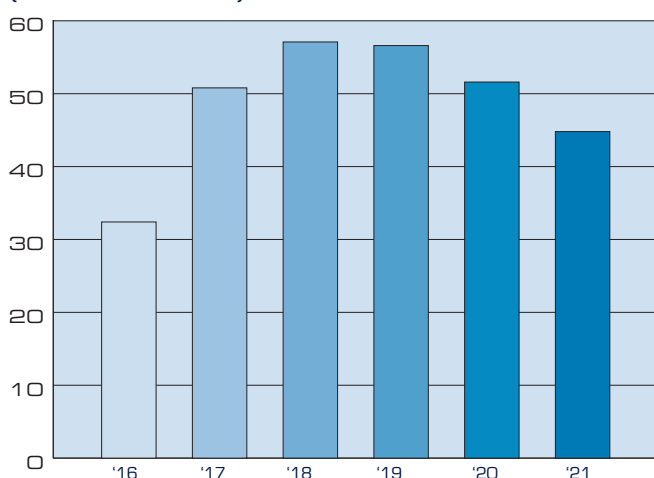
Gjeldsinformasjontjenestene

Gjeldsinformasjontjenestene kan vise til betydelig høyere tall på usikret kreditt, ca 141,5 mrd. mot ca 75 mrd. for Finfos medlemmer, men gjeldsinformasjontjenestene inkluderer her også lån sikret med 3. mannspant, kjøpte misligholdte fordringer og salgspantlån eldre enn 5 år.

Foreningen har gitt uttrykk for nødvendigheten av et generelt gjeldsregister som inkluderer flere typer gjeld for å sikre bedre kredittvurderinger også i årene som kommer. Finfo ga innspill til Barne- og Familiedepartementets evaluering av gjeldsinformasjonsloven i 2021.

Usikrede lån

(ekskl. kortbaserte lån)

Vi gjør oppmerksom på at Finfo har fått flere nye medlemmer i løpet av de siste årene. Ny medlemmers utlån er tatt med fra tidspunkt for medlemskap.

Fremtidsutsikter

Utbruddet av koronaviruset har preget utviklingen de siste årene og ført til drastiske tiltak i Norge og resten av verden. Smitteverntiltakene er nå avviklet og vi er på vei ut av pandemien. Det går for tiden godt i norsk økonomi med sterk vekst og lav ledighet. Arbeidsmarkedet er stramt og det forventes høy lønns- og prisvekst i 2022. Det antas at styringsrenten vil øke 4 eller 5 ganger i løpet av året, og øke videre i 2023.

Russlands invasjon av Ukraina skaper store menneskelige lidelser og når dette skrives har over 4 mill. mennesker flyktet fra landet. Stans i produksjon av landbruksvarer vil skape matmangel i verden, og stans i produksjon av innsatsfaktorer utløser kjedereaksjoner for eksempel ved produksjon av biler i andre land.

Sanksjonene mot Russland gjør at viktige varer og komponenter ikke kan importeres til Europa, noe som kan bidra til lavere aktivitet. Høye olje- og gasspriser samt høye strømpriser skaper utfordringer for husholdninger og bedrifter, og kan påvirke kjøpekraften og markedet negativt. Usikkerheten øker, noe som kan redusere forbruk og investeringer. Påkjenningene for økonomien forventes å bli store også fremover.

Finansdepartementets oppdaterte anslag for norsk økonomi viser en økning i BNP på 3,6 %, at det private konsumet vil øke med 10,4 %, og at arbeidsledigheten vil være på et lavt nivå ut året.

Omsetningen på kreditt- og faktureringskort forventes å ta seg opp når vi nå igjen kan reise og restaurant- og utelivsbransjen har åpnet opp. Med økt aktivitet forventer vi også at den betydelige reduksjonen i lån til forbruk vil stoppe noe opp.

Registreringsstatistikken for nye personbiler per utgangen av mars viser en nedgang på 11 % fra samme periode i 2021. Mangel på innsatsfaktorer gir lange leveringstider og på enkelte bilmodeller kan ventetiden være over et år. Elbilandelen i første kvartal var på nesten 83 % og 86 % for mars isolert.

Nedgangen i nyregistrering av ladbare var 80 %. Bakgrunnen for det bratte fallet antas å være lange leveringstider og høyere avgifter på enkelte modeller. Salg av nye varebiler er per mars redusert med 29 %.

Utover året kan salget av nye personbiler utfordres av økte kostnader for husholdningene i form av høyere renter, vedvarende høy strømpris og økte drivstoffkostnader.

Våre medlemmer vil i 2022 bruke mye ressurser på å forberede seg på ny regulering. Bla. vil ny finansavtalelov ha betydning for hvordan selskapene opererer. Forskriftene til loven forventes bli sendt på høring før sommeren. Finansdepartementet har bedt Finanstilsynet vurdere utlånsforskriften, og evt. forslag til endringer vil bli sendt på høring til høsten. Barne- og familiedepartementet forventes å sende forskrift på høring om utvidelse av gjeldsinformasjontjenestene til å også omfatte pantesikrede lån.

Medlemsselskapene har over lang tid vist seg å være dyktige til å finansiere en vesentlig andel av de investeringer bedrifter og husholdninger foretar, med god lønnsomhet, og har et godt fundament for å kunne levere gode resultater samlet sett også i 2022.

Leasing

Leasing gir bedrifter og næringsdrivende mulighet til å anskaffe seg tidsriktig utstyr og maskiner uten å belaste egenkapital eller andre lånekilder. Hovedtanken bak leasingproduktet er å gi kunden disposisjonsrett over et driftsmiddel. Eierforholdet er av underordnet betydning. Leietakeren betaler en leie som dekker renter og avskrivninger på den kapitalen som er bundet opp ved leasingselskapets kjøp av leasinggjenstanden. Leasingselskapet beholder eiendomsretten til gjenstanden under hele leieperioden.

Full pay out-leasing

Dette er en leasingavtale hvor avtalt leie dekker hele kjøpesummen (med renter) over leieperioden.

Restverdileasing

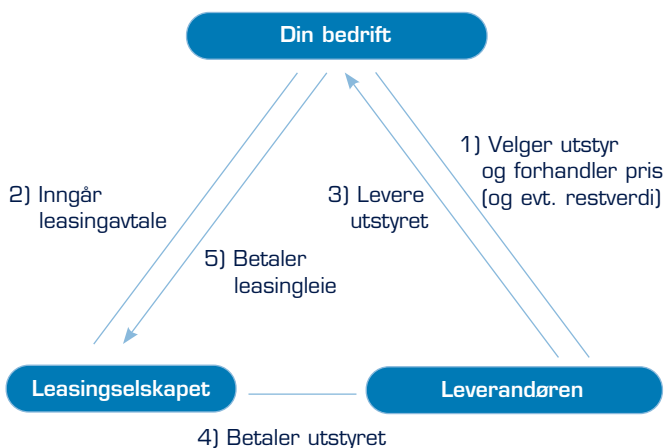
Ved restverdileasing tilbakebetales investeringen bare delvis ved leie fra kunden. I Norge er det vanlig at den resterende del av kjøpesummen betales av leverandør mot at denne kjøper tilbake gjenstanden. I utlandet er det mer vanlig med kundegarantert restverdi. Det hender også at leasingselskapet selv tar risikoen for restverdien (open-end). Da er man mer over mot operasjonell leasing.

Finansiell leasing

Finansiell leasing er en leieavtale som overfører til kunden det vesentligste av økonomisk risiko og kontroll knyttet til eiendelen. Avtalen kjennetegnes ved at leasingselskapet kontraktfester tilbakebetaling av hele det investerte beløpet. Ønsker kunden restverdi, må restverdien garanteres av leverandør eller annen garantist.

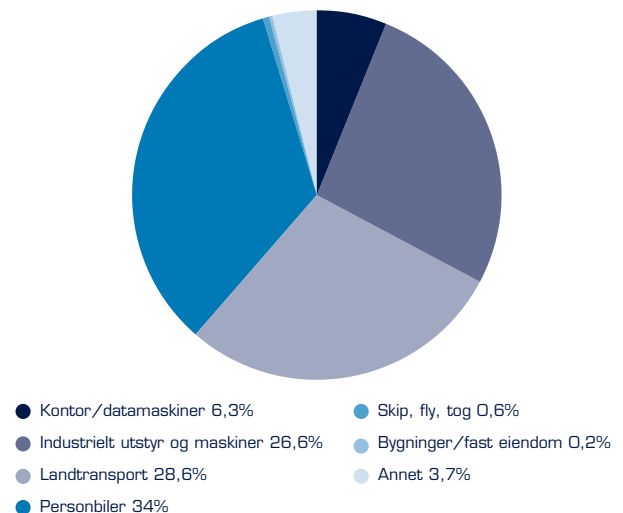
Operasjonell leasing

Operasjonell leasing er leieavtaler som ikke er finansielle.

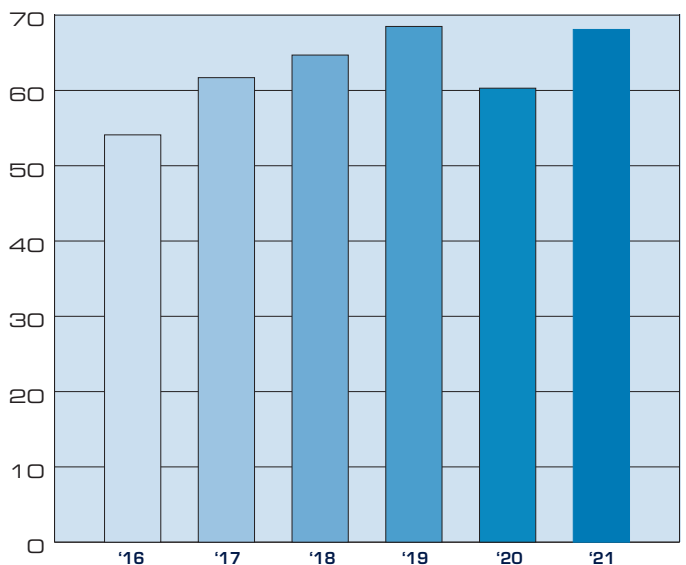
Leasing har tradisjonelt vært knyttet til bil. Nå er det industrielt utstyr og maskiner som sammen med bil, representerer de største finansieringsvolumene.

Nye leasinginvesteringer
Fordelt etter objekttype

Bedriftene trenger moderne, effektive driftsmidler for å styrke sin konkurransekraft.

Nye leasinginvesteringer Mrd. kroner

Leasing i praksis

Leasingsselskapet kjøper inn et driftsmiddel etter spesifikasjoner fra sin kunde. Deretter leies driftsmiddelet av leasingsselskapet til leietaker for en avtalt periode – ofte varierende fra 3 til 7 år. I stedet for å låne ut penger, leier finansieringsselskapet ut driftsmidler innkjøpt spesielt for formålet.

Hva skjer etter leieperioden?

Etter utløpet av den avtalte leieperioden har bedriften normalt følgende muligheter:

- Fortsette leieforholdet til en sterkt redusert leie
- Anmode om å kjøpe utstyret og overta eiendomsretten
- Si opp avtalen og levere utstyret tilbake til leasingsselskapet

Ved restverdileasing har kunden ingen rett til å forlenge leasingavtalen.

Hva er leasing?

- Leasing er en enkel måte for næringsdrivende å skaffe seg disposisjonsrett over nødvendige driftsmidler.
- Leasing betyr finansiell leie, og ble introdusert i Norge på begynnelsen av 1960-tallet.
- Alle som tilbyr finansiell leasing i Norge må ha konsesjon som finansforetak.
- Ingen egen "leasinglov" i Norge. Forholdet mellom partene reguleres primært gjennom standard avtaler.
- Transportmidler, maskiner og datautstyr er det mest vanlige å lease
- 30 prosent av nye næringslivsinvesteringer i transportmidler, maskiner og utstyr ble leasingfinansiert gjennom medlemsselskapene i 2020.

Hvorfor leasing?

- Hurtig og enkel tilgang på nye driftsmidler med minimal likviditetsbelastning.
- Kunden slipper å belaste investeringsbudsjetter. Ikke minst innenfor offentlig sektor anses dette som en stor fordel.
- De fleste kunder oppnår enkel regnskapsføring med utgiftsføring av leiebeløpene over driftsregnskapet. Dette gir redusert balanse og bedre nøkkeltall.
- Leasing innebærer en skattemessig enkel føring ved at leiebeløpene utgiftsføres direkte. Kunden slipper å måtte føre saldoavskrivninger.
- Ved leasing med restverdi slipper kunden å bekymre seg for hvordan han skal bli kvitt utstyret og til hvilken pris. Kunden oppnår også beskyttelse mot negative virkninger av ny teknologi.
- Leasingavtaler kan kombineres med ulike service- og vedlikeholdsavtaler. Ikke minst innenfor bil er det utviklet løsninger som avlaster kundene for betydelige ressurser knyttet til oppfølging av biler og bilkostnader.

Bilfinansiering

Medlemmene tilbyr et bredt spekter av tjenester for å dekke privatpersoner og bedrifters behov for finansiering og administrasjon av bilholdet.

Lån mot salgspant

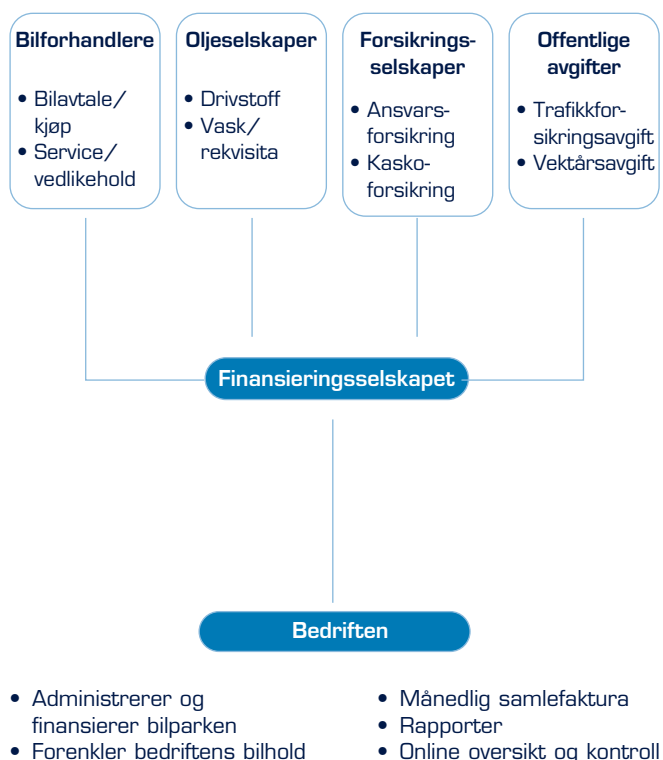
Billån mot salgspant retter seg både mot privat- og næringslivskunder. Lånet gis i forbindelse med selve anskaffelsen av bilen, og finansieringsselskapet får salgspant i bilen som sikkerhet for lånet. Privatkunder slipper dermed å belaste andre sikkerheter som f.eks. egen bolig.

Lånet nedbetales i takt med bilens antatte markedspris, slik at det økonomiske løftet ikke blir så tungt når bilen skal byttes inn i en nyere utgave en gang i fremtiden. Mange medlemsselskaper tilbyr slike lån gjennom bilforhandlere, men også salgskontorene til selskapenes eiere (banker og forsikringsselskaper), og ikke minst internett sikrer bred tilgang til produktet.

Billeasing

Leasing var i Norge lenge synonymt med billeasing fordi det var her de store leasingvolumene ble skapt. Biler egner seg spesielt godt for leasing fordi man har et godt utviklet annenhåndsmarked.

Biladministrasjon i praksis

Leasingleien kan dermed beregnes slik at nedbetalingen følger bilens verdifall. Billeasing benyttes i stor grad av bedrifter når nye biler skal finansieres. Det er en enkel og oversiktlig finansieringsform.

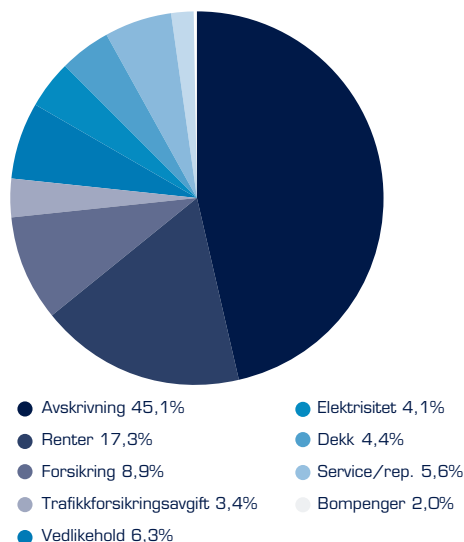
Bedriften velger selv ut bilen og forhandler rabatter og restverdier med bilforhandleren. Leasingsselskapet kjøper inn bilen på vegne av kunden, og leaser (leier) den ut over et avtalt tidsrom. Billeasing sikrer bedriften full bruksrett til bilen, mens leasingsselskapet er den formelle eieren.

Bilkostnader (Tall for 2022)

Kilde: Opplysningskontoret for veitrafikken (OFV)

Eksempel: Elektrisk bil: Nybilpris kr. 450 000, 15 000 km/år

Årlig kostnad kr. 87 932

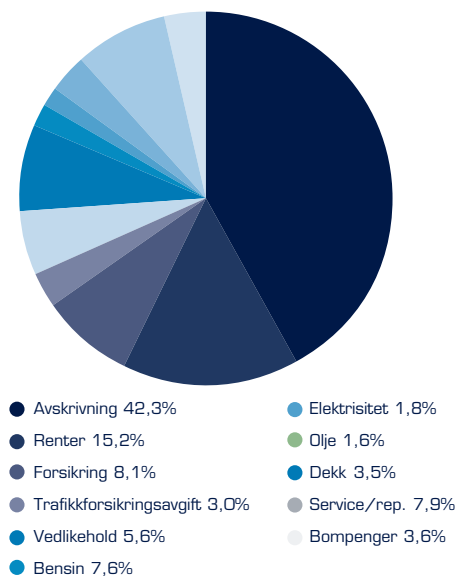

Bilkostnader (Tall for 2022)

Kilde: Opplysningskontoret for veitrafikken (OFV)

Eksempel: Ladbar hybrid: Nybilpris kr. 450 000, 15 000 km/år

Årlig kostnad kr. 100 029

Privatleie

Det relativt lave rentenivået de siste årene har bidratt til en økt etterspørsel etter leasing av biler for privatpersoner. Utleieproduktet har fått navnet Privatleie og tilbys gjennom medlemsselskapene. Endring i adferd og usikkerhet ift drivlinjer, teknologisk utvikling og fremtidige behov har tidligere vært med på å øke andelen som har ønsket å lease en bil. Siste år ser vi dog en nedgang som kan antas å være begrunnet i en usikkerhet om varigheten av momsfritaket på elbil.

Biladministrasjon

Mange bedrifter velger å benytte kapasitet og ressurser innen kjerneområdene, og "outsourcer" blant annet administrasjon av firmabilene. Flere av medlemsselskapene leverer slike administrative tjenester med eller uten finansiering av bilene.

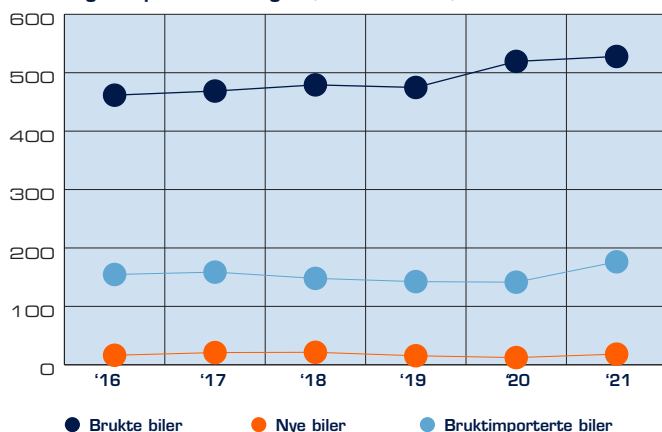
Hvorfor biladministrasjon?

- Enklere bilhold, økt kontroll og lavere kostnader.
- Bedriften sparer tid på arbeidskrevende oppgaver, og kan nyte godt av gunstige avtaler for innkjøp av biler, drivstoff, forsikring og andre bilrelaterte tjenester.
- Løpende oppdatering på egen, lukket web-løsning gir oversikt og kontroll.
- Egne avviksrapporter sikrer at viktige forhold fanges opp tidlig.

Hvorfor billeasing?

- Sikrer anskaffelse av tidsmessig bilpark.
- Frigjør kapital til andre formål.
- Hele leiebeløpet kan føres i driftsregnskapet.
- Inntil 100 prosent finansiering.
- Normalt kun bilen som sikkerhet.
- Slipper å håndtere salg av brukte biler.
- Reduserer risiko rundt bilens verdi ved innbytte.

Utviklingen i personbilsalget (Antall i tusen)

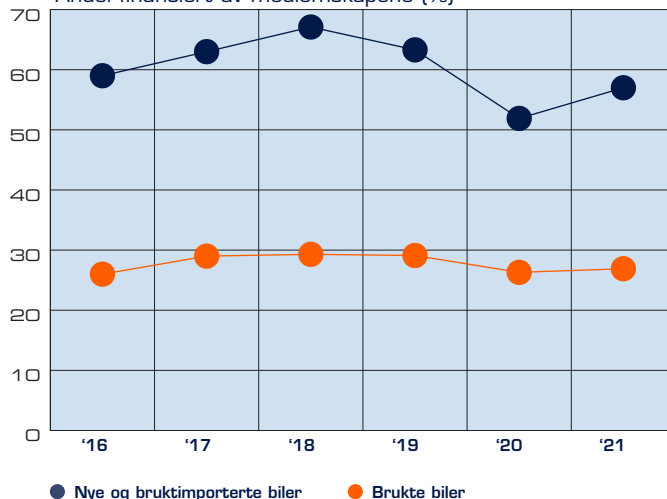

Fakta om bilfinansiering

- Medlemsselskapene finansierte 57 % av nye biler og 27 % av brukt og bruktimporterte biler i 2021
- Nesten 67 000 biler i det norske markedet administreres gjennom biladministrative løsninger i medlemsselskapene

Personbilsalget

Andel finansiert av medlemsskapene (%)

Tall t.o.m. 2019 inkluderer Volkswagen Møller Bilfinans.

Factoring

De elektroniske factoringløsningene gir ekstra trygghet og oversikt som mange bedrifter setter pris på. Men factoring bidrar også til å frigjøre interne ressurser og gi tilgang til kapital som skaper grunnlag for vekst og utvikling.

Frigjort kapital i takt med kredittsalget

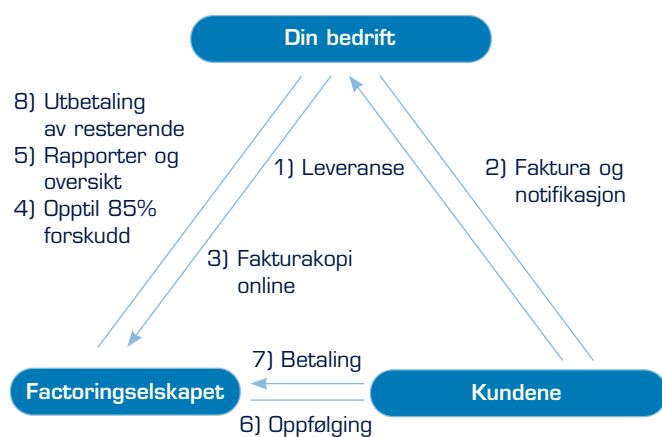
Driftsfinansieringen er viktig for enhver bedrift, og valg av riktig finansstrategi kan være avgjørende for bedriftens liv og utvikling over tid. Enten bedriften vokser eller konsoliderer, vil det være viktig å utnytte det likviditetspotensialet som ligger i omløpsaktiva og særlig kundefordringene. Gjennom factoring utnyttes dette likviditetspotensialet til fulle.

Factoringsselskapet finansierer fordringsmassen i form av en fleksibel driftskreditt som kan trekkes på etter behov eller være en likviditetsreserve. Som sikkerhet for driftskreditten får factoringsselskapet overdratt/pantsatt kundefordringene, og inntil 85 prosent av fordringsmassen kan forskutteres. Den resterende delen betales ut når debitor har betalt fordringen. I enkelte tilfeller overtar factoringsselskapet også kredittrisikoen, slik at bedriften som leverandør får fullt og endelig oppgjør for fordringene.

Bedre styring og kontroll

Den administrative delen av factoring omfatter profesjonell oppfølging av utestående fordringer samt føring og bearbeiding av kunderskontroen. En rekke bedrifter opplever at den effektive kredittiden går ned og at tapene reduseres gjennom factoringtjenesten.

Factoring i praksis

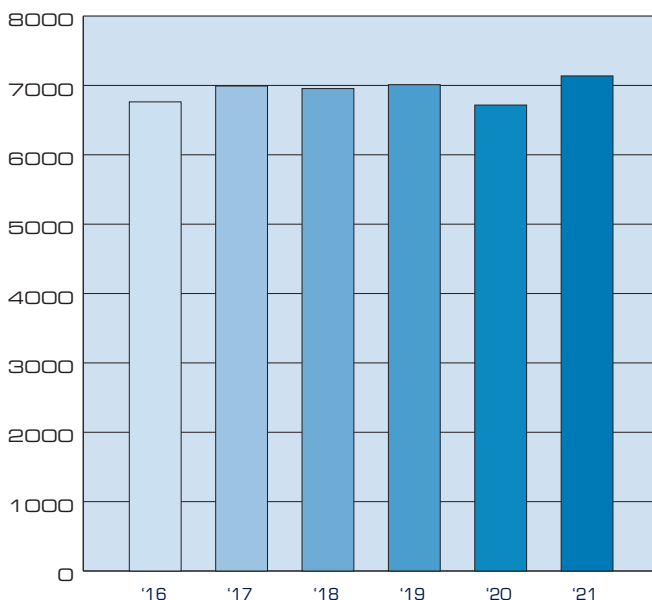

1. **Leveranse.** Din bedrift selger og leverer varene til kunden på vanlig måte.
2. **Faktura og notifikasjon.** Fakturaen påføres en notifikasjon som forteller at betaling med befriende virkning kun kan skje til factoringsselskapet.
3. **Fakturakopi online.** Fakturainformasjon sendes til factoringsselskapet som en elektronisk fil fra bedriftens økonomisystem.
4. **Opptil 85 % forskudd.** Din bedrift får opptil 85 % av fakturaverdien forskuttet fra factoringsselskapet.

Stadig flere bedrifter ser factoring som en aktiv del av bedriftens kapitalstrategi.

Antall fakturaer Ordinær factoring og fakturakjøp (tusen)

5. **Rapporter og oversikt.** Din bedrift har online tilgang til all informasjon som vedrører factoringssamarbeidet.
6. **Oppfølging.** Factoringsselskapet følger opp kundene med purringer og telefoner, eventuelt også inkasso.
7. **Betaling.** Kunden betaler fakturaen til factoringsselskapet.
8. **Utbetaling av resterende.** Når kunden har betalt, oversender factoringsselskapet den resterende delen av fakturaverdien med fradrag for provisjoner.

Behovet for fremmedfinansiering minker og den økonomiske handlefriheten gir muligheter til å utnytte blant annet kontantrabatter fra leverandører.

Trygghet og oversikt skapes dessuten gjennom kontinuerlig tilgang til reskontro og rapporter via web-baserte factoringløsninger.

Godt Cash Management-verktøy

Cash-management er en integrert del av bedriftens kapitalstrategi. Styring av forretningsbalansen og den kortsiktige delen av finansbalansen krever gode informasjonssystemer, betalingssystemer og administrative styringssystemer.

Factoring inneholder i dag mange av de virkemidler som er nødvendige for å utøve denne viktige funksjonen i bedriften.

Hva er factoring?

Factoring er i sin opprinnelige form en planmessig overdragelse og diskontering av en bedrifts kundefordringer til tredjemann i den hensikt å skaffe seg finansiering. Outsourcing av administrative tjenester og sikring av fordringene har blitt en stadig viktigere del av produktet for kundene. Factoring kom til Europa og Norge på begynnelsen av 1960-tallet.

Factoringsselskaper tilbyr følgende tjenestespekter:

- Reskontrobokføring
- Innkassering av de overdratte fordringene
- Overtagelse av kredittrisiko på debitor
- Finansiering (forskuttering) av fordringen

Avtalen mellom factoringsselskap og klient tinglyses i Løsøreregisteret.

Notifikasjon: Factoringsselskapets skriftlige meddelelse til debitor om den inngåtte avtalen, samt at betaling i fremtiden kun kan skje til selskapet med befriende virkning.

Hvorfor factoring?

- Optimal utnyttelse av fordringspantet gir styrket likviditet og mulighet for vekst.
- Opptil 85 prosent finansiering av utestående fordringer.
- Frigjort kapital ved redusert kredittid gjennom profesjonell oppfølging av fordringer.
- Reduserte rentekostnader og økte renteinntekter.
- Frigjøring av interne ressurser (outsourcing) medfører:
 - Fokus på bedriftens kjerneoppgaver
 - Faste kostnader blir variable
 - Redusert risiko for tap på fordringer
- Komplette reskontroføring
- Oversikt og kontroll gjennom online tilgang til reskontro og rapporter
- Godt Cash-management verktøy

Fakturakjøp

- Frigjort kapital ved redusert kredittid
- Bedriften kan velge å selge enkeltfakturaer
- Redusert risiko for tap på fordringer

Factoringsselskapene kan integrere fakturakjøp i bedriftens ERP- eller faktureringsystem.

Heldigitale løsninger gjør det mulig å raskt foreta søk mot diverse register for bl.a. kredittsjekk og KYC.

Kreditt- og faktureringskort

Medlemsselskapene gir sine kunder handlefrihet og mulighet til å betale varekjøp og ta ut penger døgnet rundt over hele verden.

Likvid kredittreserve

Kredittkortet gir kunden anledning til å belaste kortet inntil den kredittrammen finansforetaket har innvilget. Kreditten aktiveres i det øyeblikket kunden benytter kortet til å betale en vare eller tjeneste eller foreta uttak av kontanter i minibanker. Kunden får en rentefri kreditt frem til fakturaforfall, og betaler deretter rente for det beløpet han skylder finansforetaket.

For kortbrukerne er det ofte fordelaktig å ha en slik likviditetsramme i reserve i stedet for å måtte ta opp kortsiktige lån ved uforutsette kredittbehov. Kredittkort er derfor en svært likvid og konkurransedyktig finansieringsform, og ikke minst en enkel og trygg oppgjørsform for betaling av varer og tjenester.

Fordel for brukerstedene

Brukerstedene er sikret oppgjør og slipper håndteringen av kontanter. Kortselskapet overtar kredittvurdering, reskontroføring og betalingsinnfordring i forhold til de enkelte kunder. Det er utviklet omfattende elektroniske kontroll- og overvåkningssystemer som reduserer faren for svindel og andre kriminelle anslag. Brukersted og kortholder holdes skadesløs dersom de har opptrådt normalt aktsomt.

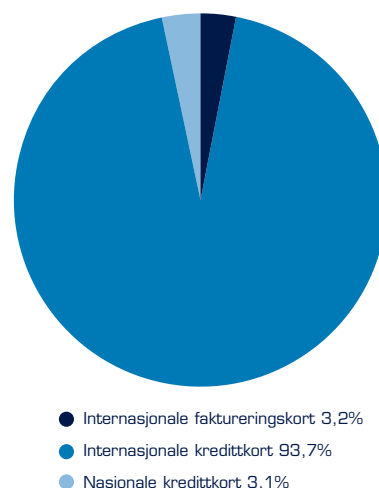
Enkelt og anvendelig

Eieren av et faktureringskort mottar periodiske samlefacturaer for de transaksjoner som er foretatt med kortet. Transaksjonene kan være kjøp av varer, tjenester eller kontantuttak i Norge eller i utlandet. Fakturaene betales i sin helhet ved forfall, og kortholder oppnår betalingsutsettelse i perioden mellom brukstidspunkt og betalingstidspunkt. Kortholder betaler normalt for bruken gjennom periodiske avgifter.

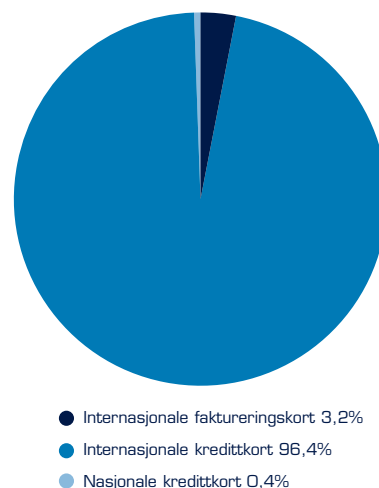
Internasjonalt kredittkort i praksis

Fordeling antall kort 31.12.2021

Fordeling omsetning 2021

Faktureringskortene har internasjonal betalingsbærer (for eksempel VISA eller Mastercard) og er svært anvendelige både for bedrifter og privatpersoner. Den rentefrie betalingsutsettelsen kunden får ved bruk av kortet, gir både besparelser og tid til å gjennomgå kjøpene når samlefakturaen kommer. Kortene kan også inneholde tilleggsgoder som reise- og avbestillingsforsikring.

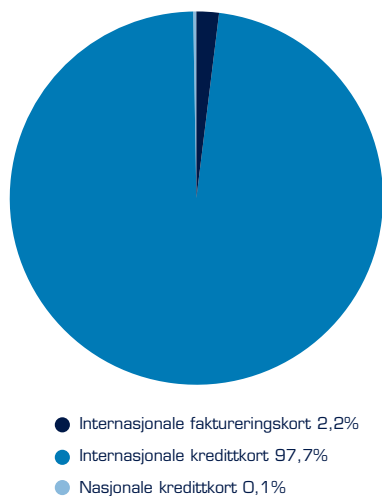
De internasjonale kredittkortene har mange av de samme egenskapene som internasjonale faktureringskort, men gir også mulighet til å utsette betalingen utover den rentefrie kredittiden. Dette gjør kortet svært fleksibelt og anvendelig.

Fakta

- 4,9 millioner internasjonale kreditt- og faktureringskort i Norge uestedt av Finfos medlemmer.
- Lavere bruk av kortene: 246 millioner transaksjoner i løpet av 2021.
- Økende netthandel innenlands og over landegrensene med internasjonale fakturerings- og kredittkort som dominerende betalingsmidler.
- Kun 14 % av varekjøp og kontantuttak målt i omsetning skjedde i utlandet i fjor mot 22% i 2019 (før pandemien).
- 150 000 nasjonale kredittkort men med få transaksjoner per år
- Høyt fokus på kortsikkerhet – minimal risiko for kortholder ved ansvarlig bruk.

Antall transaksjoner (tusen)

Hvorfor kreditt- og faktureringskort?

- Likvid kredittreserve sikrer handlefrihet.
- Gir mulighet til å betale varekjøp og ta ut penger døgnet rundt over hele verden i betalingsterminaler og minibanker.
- Enkel og trygg oppgjørsform for betaling av varer og tjenester.
- Rentefri betalingsutsettelse i inntil 45 dager.
- Månedlig samlefaktura med god oversikt over kjøp og uttak i perioden.
- Mulighet til å fordele tilbakebetalingen over tid.
- Kan inkludere reiseforsikring.

Hovedprodukter

- Internasjonalt faktureringskort:
Betalingskort med internasjonal bærer (eks. VISA eller Mastercard) med inntil 45 dagers betalingsutsettelse.
- Internasjonalt kredittkort:
Kredittkort med internasjonal bærer med inntil 45 dagers betalingsutsettelse og mulighet til å fordele tilbake betalingen over tid (revolverende kreditt).
- Nasjonale kredittkort (kjøpekort):
Kredittkort med nasjonal bærer, kan benyttes via Bankaxept eller innen en detaljhandelskjede.

Aktuelle problemstillinger - 2021

Ny finansavtalelov er vedtatt men ikke trådt i kraft

Overordnet – prosessen frem mot ny lov

Finansavtaleloven fra 1999 er den mest sentrale loven i relasjonen mellom finansforetakene og deres kunder, enten dette er forbrukere eller næringsdrivende.

I desember 2020 vedtok Stortinget en ny finansavtalelov som skal avløse 1999-loven. Medio april 2022 arbeider Justis- og beredskapsdepartementet fortsatt med forskriftene til den nye loven. Iht. signaler fra departementet vil forskriftene bli sendt på høring i løpet av våren, med sikte på at loven med forskrifter kan tre i kraft 2023-01-01.

Veien frem mot ny finansavtalelov har vært lang. Allerede høsten 2017 sendte Justis- og beredskapsdepartementet forslag til ny finansavtalelov på høring. Forslaget ble gjenstand for adskillig kritikk i høringsrunden. Det ble spesielt påpekt at man ved utformingen av et så omfattende regelverk burde ha støttet seg på et bredt sammensatt lovutvalg. Våren 2020 ble lovproposisjonen (787 sider) oversendt Stortinget. Strukturen i lovforslaget var da betydelig endret fra det forslaget som var sendt på høring knappe tre år tidligere. Den nye strukturen ble ikke gjenstand for noen ekstern kvalitetssikring i form av en åpen høringsrunde e.l.

Kritikken mot lovprosessen har tiltatt det siste året, ikke minst som følge av at sentral materiell regulering som nå er vedtatt i Stortinget, i noen grad synes å være et utslag av lite påaktede krysshenvisninger i en kompleks lov på hele 179 paragrafer (før forskrifter), og følgelig ikke har blitt gjenstand for diskusjon med bransjens aktører.

På finansrettens område er også mye annet regelverk i endring våren 2022. Dette er nærmere beskrevet under overskriftene Forbrukerfinansiering og Bilfinansiering nedenfor. Den regulatoriske situasjonen på finansrettens område er pt. preget av større usikkerhet enn på lenge.

Endringer fra gjeldende finansavtalelov

Den nye loven implementerer (helt eller delvis) fem ulike EU-direktiv i norsk rett: det reviderte betalingstjenestedirektivet PSD2, betalingskontodirektivet PAD, boliglånsdirektivet MCD, forbrukerkreditt-direktivet CCD og fjernsalgsdirektivet. Mange av disse direktivbestemmelsene har likevel vært en del av norsk rett i noen tid gjennom annen norsk lovregulering.

Den største endringen ift. gjeldende lov er et gjennomgående sterkere fokus på forbrukerbeskyttelse. Dette kommer til uttrykk bl.a. på denne måten:

- Finansforetakene pålegges veiledningsplikt, opplysningsplikt og kundetilpasset forklaringsplikt. Mye informasjon skal både tilflyte og konsumeres av forbrukerkunden før avtale inngås. Dette vil stille strengere krav til bruk av automatiserte samhandlinger.
- Dagens frarådingsplikt avløses av en avslagsplikt i de tilfeller det ikke er sannsynlig at forbrukerkunden kan oppfylle låneavtalen.
- Det innføres en ansvarsbegrensning for kunden ved misbruk av elektronisk signatur ifm. låneopptak. Selv ved grov uaktsomhet hefter kunden kun for kr. 12 000,-
- Det innføres et forbud mot åger, men uten at et konkret rentetak er tallfestet i loven.
- Loven er ufravikelig i forbrukerforhold.

Loven har ca. 30 ulike forskriftshjemler og må hensynta ordlyden i 5 ulike EU-direktiv. Iht. signaler fra Justis- og beredskapsdepartementet vil de prioritere å forskriftsregulere det som må til for at loven kan tre i kraft fra 2023-01-01. Dette betyr at det i første omgang neppe vil komme forskrifter vedrørende mindreårige og voksne undervergemål, kontantbetaling, leasing og folkefinansiering, markeds-

føring av kreditt, eller sanksjoner som følge av finansforetakets overtredelse av plikter etter loven.

Finansforetakenes adgang til å endre renten

En særlig utfordring med lovens ordlyd, slik den er vedtatt i Stortinget, er at finansforetakene tilsynelatende må ha forbrukerkundens samtykke (aktivt eller passivt) for å kunne sette opp renten på tidsbestemte lån. Det følger av § 3-13 at endringer til skade for kunden skal foreslås av finansforetaket, som i sin tur kan protestere mot f.eks. et forslag om å øke renten på lånet. Kundens protest kan gi finansforetaket rett til å si opp låneavtalen iht. § 5-14, men § 5-14 gjelder bare «kredittavtaler inngått på ubestemt tid.»

Spørsmålet er dermed om manglende samtykke kan gi finansforetaket rett til å si opp tidsbestemte låneavtaler. I lovproposisjonen er dette besvart på denne måten mht. slike lån: «Dersom kunden aviser et forslag til endring, består avtalen uten de aviste endringene». Stortingsflertallet uttrykte for øvrig støtte til dette prinsippet ved sin behandling av loven.

Finans Norge tok, også etter påtrykk fra Finfo, problemstillingen opp med Justis- og beredskapsdepartementet i mai 2021. Fallhøyden kan være stor hvis ikke saken finner sin løsning, da lån i størrelsesorden kr. 3 000 milliarder er berørt. Medio april 2022 har Finans Norge ennå ikke fått svar på sin skriftlige henvendelse til departementet.

Regulering av leasing og factoring

Leiefinansiering (leasing) er nevnt ved to anledninger i den nye finansavtaleloven, og det er tatt inn en hjemmel som åpner for at Justis- og beredskapsdepartementet kan gi forskrifter om leasing. I lovproposisjonen er det likevel opplyst at det ikke er departementets intensjon at omtalen av leasing i loven innebærer noen endret regulering av leasing, og det er heller ikke forventet at det blir gitt noen regulering av leasing i forskrifts form før loven er trådt i kraft.

Det følger av lovens ordlyd at lovens kapittel 5 om kredittavtaler ikke kommer til anvendelse på leiefinansiering og factoring. Begge disse instrumentene er likevel å anse som «finansielle tjenester». Derved omfattes slike avtaler i utgangspunktet av de mer generelle bestemmelsene om bl.a. veiledning i lovens kapittel 3.

Sammen med ressurspersoner fra medlemmene har Finfo våren 2022 påbegynt tilpasningen av foreningens mønsteravtaler til den nye finansavtaleloven. Arbeidet vanskeligjøres noe ved at forskriftene til loven ikke foreligger ennå.

Kursing i den nye finansavtaleloven

Finfo holdt i 2021 to digitale kurs for medlemmene med fokus på den nye finansavtaleloven. Nye kurs vil bli holdt etter behov.

Forbrukerfinansiering

Fortsatt fall i forbruksgjelden i 2021

– forholdet til utlånsregulering

Finansmyndighetene har de siste årene innført mer detaljert regulering på finansrettens område. En konsekvens av dette er at finansforetakenes adgang til å avgjøre en lånesøknad ut fra eget skjønn er snevret inn.

Både Finans Norge og Finfo har påpekt at kredittgivning i utgangspunktet bør være finansforetakenes eget ansvar. Det er finansforetakene som har de beste forutsetninger for å vurdere den enkelte lånesøknad. Deres vurderinger bør derfor ikke være underlagt en offentligrettslig regulering som er så detaljert at den overprøver skønnsutøvelsen i det enkelte tilfellet.

Finanstilsynet har over flere år uttrykt sin bekymring for høy belåning i husholdningene, og et høyt volum av forbrukslån spesielt, selv om forbrukslån ikke på noe tidspunkt har oversteget 4 % av husholdningenes samlede gjeld. Hensyntatt at norske husholdninger aldri har vært høyere belånt enn i 2021, er denne bekymringen likevel betimelig, gitt også at Finanstilsynets primære oppgave er å bidra til finansiell stabilitet. Finanstilsynet har spesielt påpekt at husholdningene er sårbare for rentøkninger i en situasjon der vi nå har rekordhøy belåning til husholdningene i kombinasjon med historisk lave rentekostnader.

I både 2020 og 2021 har det vært betydelige fall i husholdningenes samlede forbruksgjeld. Finanstilsynets definisjon av forbrukslån er forøvrig «usikret kreditt til forbrukere (forbrukslån), herunder kreditt knyttet til kreditt- eller betalingskort». Mye av fallet kan tilskrives et endret forbruksmønster under korona-pandemien samt en strengere utlånsregulering. Det er imidlertid grunn til å tro at også gjeldsinformasjonstjenestene har bidratt til denne gjeldsreduksjonen. Sammenholdt med forskriftsfestede krav til maksimal belåning, skaper gjeldsinformasjonstjenestene et incitament for den enkelte forbruker til å kvitte seg med kredittkort som ikke benyttes, da selv ubenyttede kredittrammer regnes som gjeld når forbrukerens gjeldsbetjeningssevne skal beregnes. Videre må det antas at finansforetakenes tilgang til oppdatert gjeldsinformasjon har satt en stopper for en del lånesøknader der kunden har unnlatt å opplyse om annen, nylig ervervet forbruksgjeld.

Evaluerings av gjeldsinformasjonsloven

Lov om gjeldsinformasjon ved kredittvurdering av privatpersoner fra 2017 er i dag begrenset til usikret kreditt fra finansforetak. På anmodning fra Stortinget gjennomførte Barne- og familiedepartementet i 2021 en evaluering av loven. Departementet har på bakgrunn av evalueringen uttrykt at de vil foreslå å utvide gjeldsinformasjonstjenestene til å omfatte boliglån og billån, for øvrig i tråd med de innspill Finfo ga i sakens anledning våren 2021. En slik

utvidelse kan gjøres i forskrifts form, og i et møte med Finfo i mars d.å. uttrykte departementet at deres intensjon er å sende et forslag til forskriftsendring på høring i løpet av våren.

Datilsynet har påpekt enkelte personvernmessige utfordringer forbundet med en utvidelse av gjeldsinformasjonstjenestene. Til dette kan det imidlertid anføres at den personvernmessige merbelastningen ved å la tjenestene omfatte lånebeløp som i noen grad kan utledes av offentlig tilgjengelig, tinglyst informasjon, er beskjeden. Fra finansnæringen er det også anført at tilgangen til gjeldsinformasjonstjenestene har økt kvaliteten på kredittvurderingene, og samtidig redusert omfanget av svindelforsøk.

Det har også vært vurdert å inkludere gjeld til offentlige aktører i gjeldsinformasjonstjenestene. Dette krever imidlertid en lovendring; og overfor Finfo er det opplyst at dette må vurderes nærmere og uansett ikke er nært forestående.

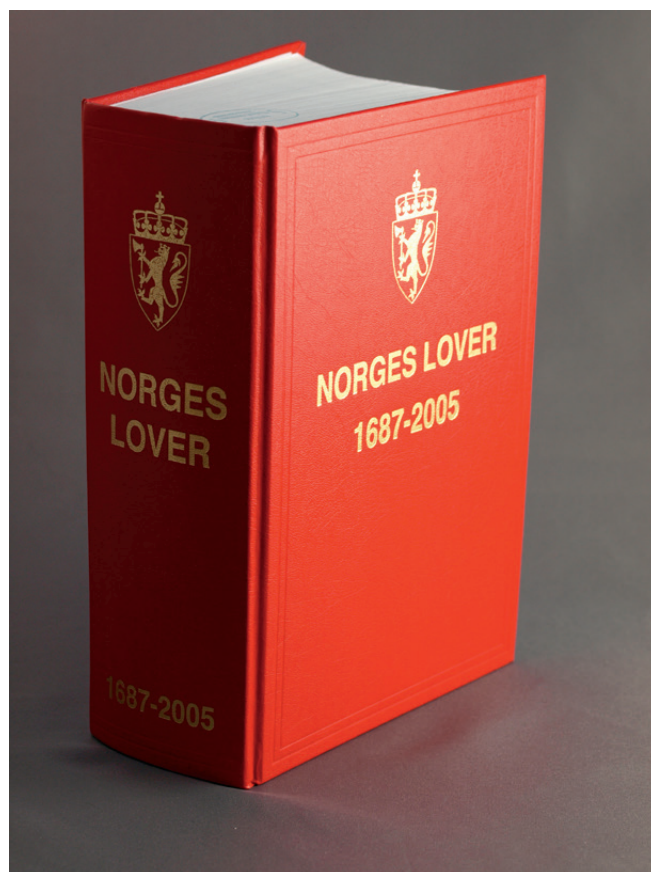
Evaluerings av utlånsforskriften

Gjeldende forskrift om finansforetakenes utlånspraksis (utlånsforskriften) trådte i kraft 2021-01-01 og avløste da den tidligere forbrukslånsforskriften fra 2019 (og boliglånsforskriften).

Utlånsforskriften har varighet ut 2024, men skal iht. sin ordlyd evalueres høsten 2022. Forskriften er gitt av Finansdepartementet (etter innspill fra Finanstilsynet) med hjemmel i finansforetaksloven § 1-7 som omhandler finansiell stabilitet. Finansforetaksloven er (i motsetning til finansavtaleloven) en typisk offentligrettslig lov som primært regulerer forholdet mellom finansforetakene og myndighetene.

Både Finfo og flere av medlemmene har påpekt at finansforetaksloven ikke synes som en egnet hjemmel for utlånsreguleringen. Justis- og beredskapsdepartementet har i denne forbindelse påpekt skriftlig til Finansdepartementet at *«Det har formodningen mot seg at en forskriftshjemmel i finansforetaksloven gir adgang til å regulere forhold som det er gitt detaljerte regler om i finansavtaleloven.»*

På sikt er det derfor behov for en avklaring av hvor utlånsreguleringen hører hjemme. I den nye finansavtaleloven som nå forventes å tre i kraft 2023-01-01 er det tatt inn flere forskriftshjemler som tilsier at utlånsreguleringen bør gis i forskrift til denne loven, og ikke med hjemmel i finansforetaksloven.

Foreløpig er det likevel lite som tyder på at den detaljerte utlånsreguleringen (med krav til rentebuffer, gjeldsgrad og løpetid) som i dag følger av utlånsforskriften, vil bli erstattet av regulering gitt av Justis- og beredskapsdepartementet med hjemmel i finansavtaleloven. Finansdepartementet ga i slutten av mars 2022 Finanstilsynet i oppdrag å utforme et høringsnotat ifm. den ovennevnte midtveis-evalueringen av utlånsforskriften. I oppdragsbeskrivelsen er Finanstilsynet bedt om å gi sin vurdering av om reguleringen bør videreføres (og da presumptivt i regi av Finansdepartementet), og om reguleringen bør utvides til å omfatte flere typer lån (les; salgspantlån).

Bilfinansiering

Lovregulering av bilfinansiering

Utover de generelle reglene i finansavtaleloven, er det pr. i dag få lovregler som er utformet med sikte på bilfinansiering isolert. Det nærmeste man kommer slik spesielt tilpasset regulering er kravet om 35 % minste kontantinnsats ved visse typer formidlede lån i forbrukerforhold og pantelovens regler om salgspant. Disse reglene er generelt utformet og favner mer enn bilfinansiering, men de har særlig relevans ifm. forbrukeres låneopptak ved kjøp av bil.

De siste årene har det vært et stort tilfang av rettsregler på finansrettsens område. Både nasjonalt og internasjonalt har økt forbrukerbeskyttelse stått sentralt i regelverksutviklingen. I Norge har det dessuten vært en utvikling i retning av stadig mer detaljert utlånsregulering fra myndighetenes side. Dette har først og fremst kommet til uttrykk i utlånsforskriften av 2020-12-09, som gjelder for boliglån og forbrukslån.

Enn så lenge er det ikke gitt noen liknende forskrift for låneopptak sikret med salgspant i bil.

Når det gjelder privateie (leasing av biler til forbrukere) forefinnes det noen få bestemmelser av relevans i forskrift om kredittavtaler fra 2010. Utover dette er privateie (og leasing for øvrig) sparsomt regulert i lovverket. Forbrukermyndighetene har imidlertid uttrykt en tydelig forventning om at et slikt regelverk vil bli utformet av Justis- og beredskapsdepartementet etter at ny finansavtalelov er trådt i kraft.

Finanstilsynets ønske om regulering av salgspantlån

Finanstilsynet har ved flere anledninger tatt til orde for slik regulering.

- I 2019 ga Finanstilsynet klare føringer til næringen i et brev med overskriften «*Krav til salgspantlån til forbrukere*». I brevet, som var stilet til styrene i finansforetakene, ble det bl.a. anført at slike lån ikke kan ha lenger løpetid enn 5 år. Finans Norge og Finfo imøtegikk dette i et felles brev der vi viste til at et slikt krav mangler hjemmel i lovverket.
- I 2020 anbefalte Finanstilsynet i sitt forslag til ny utlånsforskrift at denne burde utvides til å omfatte salgspantlån til forbrukere og enkeltmannsforetak, og at slike lån ikke bør ha lenger løpetid enn 5 år. Forslaget ble avvist av Finansdepartementet, som viste til at det ikke var grunn til å stramme inn utlånsreguleringen, og at en eventuell utvidelse av reguleringen uansett krevde et bedre beslutningsunderlag enn det som forelå.
- I desember 2021 har Finanstilsynet i sin Modul for kredittrisiko på nytt anført overfor finansforetakene at det gjelder et særskilt krav om maksimal 5 års løpetid ved lån mot pant i annet enn bolig til personkunder. Dette avstedkom to nye felles brev fra Finans Norge og Finfo i mars 2022, denne gang til både Finanstilsynet og til Finansdepartementet. I brevene ble det enda en gang påpekt at kravet til 5 års løpetid mangler hjemmel i lov. Videre ble det vist til at finansforetakene kan ha ulik oppfatning av om en slik føring fra Finanstilsynet er å anse som bindende regulering, med det til følge at finansforetakene kan komme til å legge ulike premisser til grunn for sin utlånsvirksomhet, noe som i sin tur kan skape konkurranse på ulike vilkår i markedet.

Finfo har for øvrig ved flere anledninger påpekt at Finanstilsynet i egenskap av tilsynsmyndighet bør være tilbakeholden med å utforme de reglene de senere skal føre tilsyn med. Ved å rendyrke rollen som tilsynsorgan vil derimot tilliten til organet styrkes.

Fakturaer, gebyrer mv. ment for leasingtaker

Etter skriftlig anmodning fra Finfo sendte Statens vegvesen i juni 2021 på høring et forslag om pliktig registrering av leasingtakeren i Kjøretøyregisteret.

Forslaget er begrunnet i at leasingselskapene i en del tilfeller blir adressat for fakturaer som egentlig er ment for leasingtaker. Dette kan gjelde krav som er begrunnet i hastighetsoverskridelser registrert ved fotoboks, brudd på parkeringsbestemmelser eller andre situasjoner der sanksjonsregimet baserer seg på skiltgjenkjenning.

Høringsrunden ble avsluttet i september 2021, og pr. mars 2022 er det forventet at Statens vegvesen vil besørge en forskriftsendring i tråd med Finfos anbefalinger i løpet av året.

Våren 2021 la en del bompengeselskaper uten varsel om sine faktureringsrutiner slik at det ble sendt ut én faktura pr. bileier for passeringer uten brikke, mot tidligere én faktura pr. kjøretøy. Endringen førte til at enkelte leasingselskap, i egenskap av å eie mange kjøretøy, mottok svært omfattende fakturaspesifikasjoner, og uten mulighet til å foreta en digital sortering pr. kjøretøy med sikte på viderefakturerings av kunden. Finfo tilskrev fire bompengeselskaper og ba dem endre faktureringsrutinene slik at de bedre imøtekommer leasingselskapenes behov. Saken ble løst i løpet av noen måneder; også gjennom etterfølgende individuell dialog mellom leasingselskap og bompengeselskap.

Lov om formidling av lån

Sommeren 2019 sendte Finansdepartementet på høring et forslag til implementering av deler av boliglånsdirektivet i norsk rett. Implementeringen var foreslått å skje gjennom en ny lov om formidling av lån. Lovforslaget var imidlertid utformet slik at det ville få størst betydning for formidling av andre typer lån enn boliglån, herunder forbrukslån og billån.

Lovforslaget inneholdt betydelig skjerpede krav til aktører som driver låneformidling; herunder enhver forhandler av biler, hvitevarer og elektronikk som også formidler kreditt. Lovforslaget stilte blant annet krav til selskapsform, egnethet, kompetanse, vandel, ansvarsforsikring, eierforhold, tilknytning til klageorgan, lokalisering av virksomheten samt omfattende meldeplikt til Finanstilsynet.

Finfo påpekte i sin høringsuttalelse de omfattende konsekvensene lovforslaget gir for andre typer lån enn nettopp boliglån, og anbefalte en forutgående konsekvensutredning. Videre skrev Finfo at man må sondre mellom aktører som driver profesjonell låneformidling og formidlere som har varehandel som sin primærvirksomhet.

Finfo fremførte de samme synspunktene sammen med Norges Bilbransjeforbund i et møte med Finansdepartementet tidlig i 2020, og har også senere fulgt opp overfor Finansdepartementet. Våren 2022 har Finansdepartementet meddelt Stortinget at de vil fremlegge lovproposisjonen i juni d.å. Det er pt. ukjent for Finfo i hvilken grad foreningens synspunkter blir hensyntatt i det lovforslaget som legges frem for Stortinget.

Finansdepartementet har tidligere opplyst at deres intensjon er å bringe lovproposisjonen til Stortinget tidsnok til at den nye loven om formidling av lån kan tre i kraft samtidig med den nye finansavtaleloven; dvs. at 2023-01-01 nå er den mest sannsynlige datoen for ikrafttredelse.

Motorvognavgifter

Generelt

Avgiftene på omsetning av nye personbiler består for det alt vesentligste av engangsavgift og merverdiavgift.

Engangsavgiften er en særavgift til staten som må betales når et kjøretøy registreres eller skulle vært registrert første gang i Kjøretøyregisteret. Avgiften vedtas av Stortinget hvert år gjennom de årlige særavgiftsvedtakene. Engangsavgiften utlignes på de fleste typer kjøretøy og disse er delt inn i avgiftsgrupper med til dels ulike satser og / eller beregningsgrunnlag. Skattedirektoratet skriver i den årlige kommentarutgaven til engangsavgiften at hovedformålet med avgiften er å skaffe staten inntekter.

De siste årene har statens inntekter fra engangsavgiften blitt kraftig redusert. Nedgangen skyldes dels en sterk økning i omsetningen av elbiler som er fritatt fra engangsavgift, og dels at de bilkjøperne som har etterspurt fossildrevne biler har preferert biler som genererer lite engangsavgift. I 2021 ble engangsavgiften på personbiler og varebiler i avgiftsgruppe A og B utlignet basert på kjøretøyets vekt, utslipp av CO₂ og utslipp av NO_x; hvorav de to førstnevnte avgiftskomponentene er de klart største.

Merverdiavgiften på omsetning av nye personbiler er på 25 % og beregnes ut fra bilens verdi før engangsavgift. Statens inntekter fra mva ved omsetning av nye personbiler er også fallende. Dette skyldes i første rekke en sterk øning i omsetningen av elbiler som er fritatt for mva. (O-sats). I 2021 utgjorde elbil-andelen mer enn 64 % av det samlede nysalget av personbiler, og denne andelen er økende så langt i 2022.

Store endringer i bilavgiftene og / eller store endringer i kjøpsatferd kan innebære at bilforhandlerne i leasingsforhold må avgi sine restverdigarantier under andre rammevilkår enn de som gjelder når garantien skal oppfylles. Dette kan øke risikoen for at bilforhandlerne ikke klarer å stå ved sine avgitte garantier. En slik frykt har vært påpekt ift. diesalbiler, som for få år siden var den mest populære drivlinjen, men som i 2021 kun representerte 4 % av nybilsalget. Dette har likevel ikke materialisert seg som et stort problem. Toppåret for diesel var forøvrig i 2011 med 76 % av nybilsalget, og hvis man ser hen til drivlinje-risikoen relatert til leasingkontrakter som avsluttes i 2022, var dieselandelen i 2019 redusert til 16 %.

Foruten at enkelte biler med hybrid drivlinje ble en del dyrere fra 2022-01-01 ble det ikke vedtatt endringer i bilavgiftene av betydning i 2021.

Elbiler

Registreringspliktige kjøretøy som bare bruker elektrisitet til fremdrift er iht. mva-loven § 6-7 fritatt for merverdiavgift (O-sats). Bestemmelsen har en henvisning til Stortingets vedtak om engangsavgift § 5, og der fremkommer det at fritaket også gjelder for motorvogner der elektrisiteten produseres i brenselceller; dvs. hydrogenbiler. I Norge har hydrogenbiler, til tross for avgiftsfritaket, hatt en beskjeden markedsandel, og etter at en påfyllingsstasjon for hydrogen eksploderte i juni 2019 har omsetningen i realiteten stoppet opp.

Mva-fritaket gjelder både ved omsetning og leasing av nevnte typer kjøretøy. Videre omfatter avgiftsfritaket også omsetning av elbilbatterier. I april 2021 avklarte Finansdepartementet at mva-fritaket

også gjelder ved import av elbilbatteri isolert og ved import av elbil uten batteri der bilen er konstruert for batteribytte. Derimot gjelder ikke mva-fritaket i § 6-7 leasing av elbilbatterier som sådan, eller abonnement på elbilbatterier. Slike tjenester er derfor avgiftspliktige etter den generelle hovedregel i mva-loven § 3-1.

Mva-fritaket reiser en problemstilling i forhold til EØS-avtalens statsstøtteregulering. Norske myndigheter har derfor i flere omganger konsultert EFTA Surveillance Authority (ESA) om fritaket er i tråd med dette regelverket.

ESA ga i 2017 grønt lys for at Norge kunne videreføre mva-fritaket ved omsetning og leasing av elbiler frem til utgangen av 2020. I desember 2020 godkjente ESA regjeringens anmodning om en forlengelse av mva-fritaket ut 2022. Godkjenningen gjelder mva-fritak for kjøp og leasing av elbiler, og elbilbatterier. Stortinget har videreført fritaket i 2021 og 2022.

Andre avgiftsfritak for elbiler, herunder fritak for omregistreringsavgift er tidligere godkjent av ESA ut 2023. Elbilers fritak fra engangsavgift er fra før EØS-avtalens inngåelse, og har ikke vært betinget av en tilsvarende klarering fra ESA.

Enova med støtte til kjøp av hel-elektrisk varebil, mv.

Enova lanserte i august 2019 en ordning som åpner for å gi økonomisk støtte ved kjøp av hel-elektrisk varebil klasse 2 med tillatt totalvekt under 4 250 kg. Ordningen innbefatter også støtte til kjøp av lader.

All støtte fra Enova er å anse som statsstøtte og må derfor skje innenfor rammen av statsstøttereglene. Disse reglene åpner for å gi en begrenset støtte der «grønne» investeringer er dyrere enn det «brune» alternativet, og hvor det grønne alternativet ikke ville blitt gjennomført uten støtten.

Enova kan ikke gi støtte til drift, noe som utelukker at støtten tildeles leasingkunden direkte. Enova kan derimot gi støtte til leasingselskap, da kjøpet av bilen anses som en investeringskostnad, uavhengig av om bilen blir gjenstand for leasing eller ikke. Finfo har en fortløpende dialog med Enova for å identifisere uklarheter og påvirke rutiner slik at støtteordningen deres i størst mulig grad blir tilrettelagt for leasingselskapene og deres kunder.

Finfo faciliterte flere digitale informasjonsmøter i 2021 der Enova informerte Finfos medlemmer om de ulike støtteordningene.

Fremtidige bilavgifter

– spørsmålet om innføring av mva på elbiler

De siste års sterke vekst i omsetningen av elbiler, på bekostning av biler med annen drivlinje, er en utvikling som er ønsket fra politiske myndigheter. I Nasjonal transportplan 2018-2029 (Meld. St. 33, 2016-2017 fra daværende regjering) er det tatt inn føringer som favoriserer nullutslippsbiler; dvs. elbiler og hydrogenbiler. I pkt. 1.2.4 heter det:

«Regjeringen vil bl.a. legge til rette for at det skal lønne seg å velge nullutslipp ved kjøp av bil og legger til grunn at nye personbiler og lette varebiler skal være nullutslippskjøretøy i 2025.»

Målet ble gjentatt i regjeringsplattformen fra oktober 2021 (Hurdalsplattformen til Ap og Sp). I plattformens kapittel om Transport

heter det bl.a. at «regjeringen vil gjøre det attraktivt å velge lav- og nullutslippskjøretøy med mål om at 100 prosent av nye personbiler er fossilfrie innen utgangen av 2025» og at «regjeringen vil bidra til at nullutslippskjøretøy opprettholder sin konkurransefordel mot bensin- og dieselskjøretøy.»

Daværende regjering sa allerede i januar 2018 at den vil starte arbeidet med et bilavgiftssystem som er bærekraftig etter 2025. Dette er en naturlig konsekvens av at dagens avgiftspolitik, der det ikke betales engangsavgift eller merverdiavgift for såkalte nullutslippsbiler, ikke vil gi staten inntekter i det hele tatt fra 2025 når det ifølge regjeringen kun skal selges slike biler. Enn så lenge er det ikke fremmet konkrete forslag fra regjeringsside om bilavgifter for perioden etter 2025.

I Hurdalsplattformen er det anført at «regjeringen vil sørge for en rettfærdig klimapolitik ved at det betales merverdiavgift på beløpet

over 600 000 kroner ved kjøp av nye elbiler.» Utsagnet støttes også av SV, slik at dette har parlamentarisk flertall i Stortinget. Innføring av mva på deler av en gjenstands verdi bryter med strukturen i mva-regelverket for øvrig, og kan konkret føre til en rekke uklarheter ved leasing av biler med innkjøpspris over kr. 600 000,-. Finfo valgte i den forbindelse i oktober 2021 å tilskrive Finansdepartementet ved to anledninger. I brevene påpekte Finfo viktigheten av at (delvis) mva på elbiler ikke bør innføres uten at det foreligger et godt beslutningsunderlag i tråd med utredningsinstruksen. Videre fremla Finfo dokumentasjon som viste at statens avgiftsproveny ved en slik modell neppe vil kunne forsvare de investeringer og tilpasninger som må gjøres i IT-systemer mv. for å håndtere en slik ny avgiftsmodell.

Pr. inngangen til april 2022 er det ikke fremlagt noe konkret forslag til hel eller delvis innføring av mva på elbiler, men det er en utbredt oppfatning at dagens mva-fritak ikke vil vedvare så mye lenger.

Rettsavgjørelser av særlig relevans for medlemmene

På Medlemsnettet publiserer Finfo omtale av rettsavgjørelser som antas å ha relevans for medlemmene. Nedenfor er tatt inn en kortversjon av sentrale avgjørelser fra 2021.

Avkorting etter totalskade av leasingbil

Lagmannsretten kom til at en tvetydig formulering i forsikringsbeviset åpnet for at forsikringsutbetalingen kunne avkortes til skade for leasingselskapet etter leasingskondens promillekjøring; se sirk. 14/2021.

Leasing – ansvar for nøkkelpersonell hos kunde og leverandør

Lagmannsretten holdt kunden og leverandøren samt flere nøkkelpersoner hos kunden og leverandøren solidarisk ansvarlige for det økonomiske tapet som oppsto da leasingselskapet ble forledet til å betale for utstyr som aldri ble levert; se sirk. 16/2021.

Ansvar ved manglende tinglysing av salgspant i motorvogn

Finansklagenemnda holdt bank nr. 1 ansvarlig for det rentetapet forbrukerkunden led når hun ikke fikk refinansiert et billån i bank nr. 2 som følge av at bank nr. 1 hadde unnlatt å tinglyse panteretten, med det til følge at panteretten ikke kunne transporteres til bank nr. 2; se sirk. 23/2021.

Finansklagenemnda – aktuelle saker i 2021

Finansklagenemnda er et utenrettslig tvisteløsningsorgan opprettet ved avtale mellom Forbrukerrådet, Finans Norge, Næringslivets Hovedorganisasjon, Finansieringsselskapenes Forening, Verdipapirfondenes forening og Virke. Nemndas hovedoppgave er å løse tvister mellom finansforetak og deres kunder.

Finfo er representert i både Finansklagenemndas styre og i den fagnemnden som heter Finansklagenemnda Bank. Etter en vedtektsendring i januar 2022 er denne nemnda som hovedregel sammensatt av én leder og to medlemmer, hvorav én er oppnevnt av finansnæringen og én av Forbrukerrådet.

Krav fra arvingene om at avdødes lån skulle vært frarådet

Finansklagenemndas flertall kom til at arvingene hadde krav på lemping av avdødes restgjeld med 50 % som følge av manglende fraråding. Avdøde var formuende, hadde ikke selv påberopt seg fraråding, og hadde betjent låneforpliktelsene uten mislighold i flere år forut for sin død; se sirk. 63/2021.

Ansvar for skade iht. bilansvarsloven

Høyesterett kom til at bilansvaret omfattet skader på (bl.a.) to boliger etter at bilen begynte å brenne ett døgn etter at den ble parkert ved boligene; se sirk. 72/2021.

Rettsvern ved overdragelse av ikke-realregistrerbart løsøre

Høyesterett slo fast at selger som hovedregel må fratas rådigheten til de solgte gjenstandene for at kjøper skal oppnå rettsvern mot selgers kreditorer. Oppfyllelse av krav til notoritet og publisitet via utførlig dokumentasjon ble ikke ansett som tilstrekkelig til å gi kjøper rettsvern; se sirk. 91/2021.

I 2021 deltok Finfo i avgjørelsen av 33 saker i Finansklagenemnda Bank. Tvistene dekker et vidt spekter av tema. I 2021 sentrerte flere av sakene rundt disse temaene:

- Uenighet om rentefastsettelse på salgspantlån til kjøp av bil
- Krav om lemping av gjenstående låneforpliktelse begrunnet i at lånet skulle vært frarådet
- Omstridte betalingstransaksjoner / påstått kortmisbruk

Avgjørelsene fra Finansklagenemnda publiseres fortløpende på nemndas hjemmeside. Saker av særlig relevans og / eller av prinsipiell betydning for medlemmene omtales i tillegg av Finfo i sirkulærer som publiseres på Medlemsnettet.

Høringssaker i 2021

I henhold til instruks om utredning av statlige tiltak av 2016-02-19 (utredningsinstruksen) skal forslag til lov og forskrift mv. normalt legges ut på høring med en frist på tre måneder for å gi uttalelse. Høringene er åpne for innspill fra alle, men det er vanlig at angjeldende departement selv identifiserer og tilskriver de mest relevante høringssinstansene.

Finfo mottok ca. 35 saker på høring i 2021 og skrev høringsuttalelse i følgende 5 saker:

- Finanstilsynet - Utlikning av Finanstilsynets utgifter i 2021
- Barne- og familiedepartementet - Evaluering av gjeldsinnformasjonsloven
- Statens vegvesen - Forslag om selvbetjent avregistrering uten innlevering av kjennemerker
- Statens vegvesen - Forslag om pliktig registrering av leasingtaker i Kjøretøyregisteret
- Finansdepartementet - Bankenes tilbud av kontant-tjenester

Alle Finfos høringsuttalelser publiseres fortløpende på Medlemsnett under fanen Høringsuttalelser.

Finansieringsselskapenes Forening i 2021

Foreningen skal ifølge vedtektene:

- ivareta og samordne finansieringsselskapenes felles interesser, tilrettelegge og utvikle et godt faglig samarbeid, med sunn konkurranse mellom medlemmene,
- delta i samarbeid med myndighetene, organisasjoner eller interessegrupper med sikte på å ivareta og fremme medlemmenes felles interesser,
- bidra til kompetanseutvikling på fag og produkt

En del av arbeidet med å ivareta medlemmenes interesser skjer i tilknytning til foreningens ulike fagutvalg. Foreningen hadde i 2021 følgende åtte fagutvalg som alle består av 3-8 representanter fra medlemsbedriftene:

- Leasingutvalget
- Factoringutvalget
- Bilutvalget
- Kort- og forbrukerfinansieringsutvalget
- Complianceutvalget
- Regnskapsutvalget
- Statistikkutvalget
- Kursvalget

Av konkurranserettslige årsaker er medlemmenes tilgang til statistikk blitt snevret noe inn de siste årene. Dette har gjort det mindre relevant å opprettholde et eget statistikkutvalg. Styret besluttet derfor i mai 2021 å avvikle Statistikkutvalget.

Det føres referat fra alle utvalgsmøtene og disse tilgjengelig-gjøres på Medlemsnett kort tid etter at møtene er gjennomført.

Foreningen utarbeider også faglige rundskriv vedrørende saker av aktualitet for medlemmene. Disse publiseres kronologisk og tematisk på Medlemsnett i form av sirkulærer, og er i tillegg søkbare ut fra nøkkelord.

Videre skriver foreningen høringsuttalelser for å fremføre medlemmenes syn i saker der det foreslås regelendringer som påvirker medlemmenes rammebetingelser. Høringsuttalelsene er tilgjengelige under eget menyvalg på Medlemsnett.

Det vedtektsfestede formålet om å bidra til kompetanseutvikling på fag og produkt ivaretas også gjennom foreningens kursvirksomhet, der kursene er tilpasset medlemmenes behov.

I 2021 har foreningen:

- Gjennomført 32 møter i fagutvalgene
- Publisert 102 sirkulærer
- Skrevet 5 høringsuttalelser
- Gjennomført 7 kurs for medlemmene

Finansskolen - organisert undervisningstilbud for ansatte i medlemsselskapene

Finansieringsselskapenes Forening har i mange år hatt et permanent og systematisk undervisningstilbud for ansatte i medlemsselskapene. Foreningens kurstilbud omfatter ca. 10 kurs pr. år. I 2021 ble kurstilbudet i stor grad påvirket av korona-situasjonen, men det ble gjennomført 7 kurs, hvorav 4 av dem digitalt. Kursopplegget evalueres fortløpende i Kursutvalget i foreningen for å sikre et oppdatert og relevant undervisningstilbud skreddersydd for vår bransje. I tillegg blir hvert eneste kurs evaluert av kursdeltakerne, slik at foreleserne får tilbakemelding på form og innhold samt forelesningenes relevans for den enkelte deltaker. Kursene er populære og de fleste blir fulltegnet

Hovedkurset (Finansskolen) er delt inn i kurs for nybegynnere og viderekomne. Kursene for nybegynnere gir en grunnleggende innføring i en rekke sentrale emner og produkter innenfor leasing og lån, factoring og kundeservice. Kursene for viderekomne er hevet noe i vanskelighetsgrad og er ment for ansatte med noen års erfaring i bransjen. Undervisningen gis av dyktige fagfolk med lang erfaring fra bransjen kombinert med oppgaver i løpet av kursdagene, også hjemmeoppgaver. Selvstudium er en viktig del av undervisningsopplegget, noe som gir mer aktiv læring og bedre utkomme for kursdeltakerne. Etter hvert hovedkurs er det eksamen i form av en prosjektoppgave. Det gis karakteren Bestått / Ikke bestått, med vitnemål til dem som består.

Rettslige rammebetingelser for finansieringsvirksomhet

Det samlede regelverket som finansforetakene må forholde seg til er svært omfattende og lar seg vanskelig presentere i en fremstilling som gjør krav på å være uttømmende. Nedenfor redegjøres det for de overordnede rettslige rammebetingelsene for finansieringsvirksomhet. På foreningens hjemmesider og ikke minst på Finanstilsynets hjemmesider finnes det informasjon som supplerer denne fremstillingen.

De rettslige rammebetingelsene for finansieringsvirksomhet kan deles inn i to hovedgrupper:

- Offentligrettslig regulering av virksomheten
- Privatrettslig regulering av forholdet mellom finansforetak og kunde

Litt forenklet kan man si at den offentligrettslige reguleringen hovedsakelig omhandler relasjonen mellom staten og finansforetakene, mens den privatrettslige reguleringen hovedsakelig omhandler relasjonen mellom finansforetakene og deres kunder. Dette skillet var nok klarere tidligere, og i takt med at samfunnet har blitt stadig mer rettsliggjort, har skillet blitt mer uklart. I det hele har offentligrettslig regulering bredt mer og mer om seg i de senere år, noe som har gjort det samlede regelverket mer voluminøst og uoversiktlig både for finansforetakene og den vanlige borger.

Offentligrettslig regulering

Lov om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven) av 2015-04-10 inneholder de sentrale bestemmelsene for bransjen. Formålet med loven er å bidra til finansiell stabilitet, bl.a. ved å legge til rette for at finansforetakene fungerer på en hensiktsmessig og trygghetsskapende måte.

Begrepet «finansforetak» er ifølge lovens § 1-3 en samlebetegnelse for foretak som driver virksomhet som:

- Bank
- Kredittforetak
- Finansieringsforetak
- Forsikringsforetak
- Pensjonsforetak
- Holdingforetak i finanskonsern
- Betalingsforetak
- E-pengeforetak

De fleste av foreningens medlemmer er enten banker, kredittforetak eller finansieringsforetak. Den tidligere betegnelsen finansieringsselskap er i finansforetaksloven erstattet med begrepet finansieringsforetak.

Loven inneholder ingen legaldefinisjon av begrepet finansieringsforetak, men den gir en anvisning på hva som menes med finansieringsvirksomhet. Kort fortalt er finansieringsvirksomhet å yte kreditt eller stille garantier for egen regning, herunder finansiell leasing. Videre regnes det som finansieringsvirksomhet å formidle kreditt og garantier samt på annen måte medvirke ved finansiering av annet enn egen virksomhet.

Finansieringsvirksomhet kan bare drives av banker, kredittforetak og finansieringsforetak som har tillatelse (konsesjon fra Finanstilsynet). Videre kan finansieringsvirksomhet også drives av utenlandske kredittinstitusjoner som iht. finansforetaksloven har adgang til å drive slik virksomhet i Norge. Finansieringsforetakene står under tilsyn av Finanstilsynet, og har rapporteringsplikt til samme organ. Videre må de oppfylle nærmere bestemte kapitalkrav.

Tillatelse til å drive virksomhet som finansieringsforetak kan etter finansforetakslovens § 2-9 omfatte en eller flere av følgende virksomheter:

- a) leasing, factoring og annen finansieringsvirksomhet
- b) forretninger for foretakets eller kunders regning i penge- og valutamarkedet
- c) omsetning av valuta eller andre særlige tjenester

Et finansieringsforetak kan også gis tillatelse til å drive virksomhet som e-pengeforetak eller som betalingsforetak, med mindre hensynet til foretakets risikostyring og soliditet eller andre tilsynsmessige hensyn tilsier at slik virksomhet bør drives i eget foretak. Et særtrekk ved finansieringsforetak er at de, i motsetning til banker, ikke kan ta imot tilbakebetalingspliktige midler fra allmennheten; dette følger av finansforetaksloven § 2-9, 3. ledd.

Ønsker man å funde seg fra allmennheten, må man enten ha konsesjon som bank (ta imot innskudd) eller kredittforetak (ta imot innlån). Flere av foreningens medlemmer har konsesjon som bank eller kredittforetak. En fellesbetegnelse på foretak som kan ta imot tilbakebetalingspliktige midler fra allmennheten (banker og kredittforetak), er kredittinstitusjon.

Finansforetaksloven stiller en rekke krav til stiftelsen av banker, kredittforetak og finansieringsforetak. Minste startkapital skal utgjøre et beløp som i norske kroner svarer til minst 5 millioner euro iht. lovens § 3-4. Videre må foretakets kapital stå i rimelig forhold til den virksomhet som foretaket skal drive, og foretakets daglige leder og styremedlemmer må ha de nødvendige kvalifikasjoner og yrkeserfaring til å utøve stillingen eller vervet.

Kreditt- og låneformidlingsvirksomhet regnes som finansieringsvirksomhet, men er ikke underlagt krav til full konsesjon. Virksomheten er imidlertid meldepliktig etter lovens kapittel 4 (§ 2-18). Låneformidlere skal ivareta både långivers og låntakers interesser og skal ikke være part i låneavtalen. Låneagenter er långivers medhjelper; de må opplyse om hvilket finansforetak de representerer og kan kun kreve vederlag fra långiver. Låneagenter er ikke regulert direkte, men reguleres indirekte gjennom tilsynet med oppdragsgiver. Forhandlere som tilbyr finansiering av kjøpet på vegne av en ekstern långiver, regnes som aksessorisk agent.

En ny lov om formidling av lån er forventet fremlagt for Stortinget i juni 2022. Det er forventet at loven vil regulere låneagenters rolle mer inngående enn det som er tilfellet i dag.

Finansforetaksloven suppleres med en rekke forskrifter som bl.a. stiller krav til ansvarlig kapital, minstekrav til kapitaldekning, krav til likviditetsstyring, risikostyring og internkontroll, krav til minste nivå på motsyklik kapitalbuffer, krav til fakturering av kredittgjeld, mv.

Alle finansforetak er underlagt offentlig tilsyn. Dette følger av lov om tilsynet med finansforetak mv. av 1956-12-07 (Finanstilsynsloven). Tilsynet gjennomføres av Finanstilsynet som skal se til at de institusjoner de har tilsyn med, virker på en betryggende og hensiktsmessig måte i samsvar med lov og bestemmelser gitt i medhold av lov, samt den hensikt som ligger til grunn for institusjonens opprettelse, dens formål og vedtekter. Som ledd i tilsynsvirksomheten kan Finanstilsynet gi bindende pålegg.

Lov om merverdiavgift av 2009-06-19 med tilhørende forskrifter har stor betydning for mange av foreningens medlemmer, da leasing og deler av factoringvirksomheten er mva-pliktige tjenester. For leasing

har dette lenge vært tilfelle ettersom leasing i avgiftssammenheng er å anse som en avgiftspliktig utleietjeneste. For factoring oppsto avgiftsplikten da de administrative delene av tjenesten ble gjort avgiftspliktige gjennom den generelle merverdiavgiftsreformen tilbake i 2001.

Privatrettslig regulering

Lov om finansavtaler og finansoppdrag av 1999-06-25 (finansavtaleloven) er den mest sentrale loven i relasjonen mellom finansforetakene og deres kunder. Loven inneholder blant annet regulering av innskudd, betalingstjenester, utlån og kausjon. Når kunden er forbruker vil lovens bestemmelser ikke kunne fravikes til skade for forbrukeren selv om partene skulle være enige om en slik avtale. Lovens kapittel om utlån gjelder ikke for ordinær leasing eller factoring.

Som vedlegg til loven er inntatt EØS-avtalens vedlegg XII nr 3 om EU-forordning 924/2009 om betaling på tvers av landegrensene i Fellesskapet og vedlegg nr 3a om EU-forordning 260/2012 om tekniske og forretningsmessige krav til kredittoverføringer og direkte debiteringer i euro. Tekstene er oversatt til norsk.

Til loven er det gitt en egen forskrift om kredittavtaler av 2010-05-07. Denne gir nærmere regler om kredittgivers opplysningsplikt, beregning av effektiv rente og minste kontantinnsats for kjøp på kreditt i forbrukerforhold. Forskriftens kapittel 5 inneholder spesielle regler om visse former for forbrukerleie som i realiteten er ment å sikre et avhendingsvederlag. Enkelte leasingavtaler mot forbrukere kan falle inn under dette regelverket.

Stortinget vedtok 2020-12-18 en ny finansavtalelov som ved ikrafttredelse vil avløse gjeldende finansavtalelov. Pr. utgangen av mars 2022 er fortsatt ikke forskrifter til den nye loven sendt på høring. Forventet ikrafttredelse for den nye finansavtaleloven med forskrifter har blitt skjøvet på flere ganger, og anslaget er pt. 2023-01-01. Den nye finansavtaleloven er omtalt nærmere under Aktuelle problemstillinger tidligere i denne årsberetningen.

Statistikk

TABELL FOR ULIKE UTLÅNSTYPER I MILL. KRONER OG PST. AV BRUTTO UTLÅN PR. 31.12.21

for medlemmer i Finfo

	Leasing		Factoring		Kredittkort		Billån/øvrige utlån		I alt	
	Mill. kr.	%	Mill. kr.	%	Mill. kr.	%	Mill. kr.	%	Mill. kr.	%
2014	100 942	42 %	7 390	3 %	36 455	16 %	91 922	39 %	238 417	100 %
2015	110 771	42 %	10 792	4 %	36 175	15 %	103 294	39 %	263 792	100 %
2016	118 984	41 %	12 806	4 %	37 934	14 %	117 512	41 %	289 873	100 %
2017	133 053	41 %	15 929	5 %	39 644	12 %	138 258	42 %	326 883	100 %
2018	148 928	38 %	20 515	5 %	45 980	12 %	174 415	45 %	389 838	100 %
2019	161 352	39 %	20 169	5 %	44 305	11 %	197 503	45 %	413 329	100 %
2020	159 359	41 %	20 559	5 %	34 049	9 %	172 912	45 %	386 879	100 %
2021	168 655	42 %	22 619	6 %	30 637	8 %	177 534	44 %	399 445	100 %

Foreningens organisering

Styret

Leder:	Hanne Karoline Kræmer	SpareBank 1 Finans Nord-Norge AS
Nestleder:	Stefan Davidsson	DNB Bank ASA – avd. DNB Finans
	Sjur Loen	Nordea Finans Norge AS
	Carsten Thorne	Nordea Finance Equipment AS (frem til 31.3.22)
	Trond Brakken	Santander Consumer Bank AS
	Oddbjørn Berentsen	BRABank AS

Varamedlemmer

Per Magne Hansen	Toyota Kreditbank GmbH NUF
Frank Øien	Danske Finans del av Danske Bank
Eldar Larsen	Sparebank 1 Factoring AS

Valgkomiteen

Leder:	Tore Haugstvedt	Nordea Finans Norge AS
	Kenneth Sloth	DNB Bank ASA – avd. DNB Finans
	Olav Hasund	Santander Consumer Bank AS

Varamedlem	
Rune Surland	Sparebank1 Finans Østlandet AS

Administrasjonen

Christina Åhländer	Adm. dir.
Tom Slungaard	Juridisk direktør
Torill Alsaker	Konsulent

Finansieringsselskapenes Forening

Hansteens gate 2, Postboks 2330 Solli, 0201 Oslo, telefon 23 28 44 80, e-post: firmapost@finfo.no, www.finfo.no
Produksjon: Hamar Media, avd. Nydal Foto: www.scanstockphoto.com

Medlemmer pr. april 2022

Medlem	Postadresse	Nettadresse
ALD Automotive AS	Postboks 64, 1368 Stabekk	www.aldautomotive.no
Arval AS	Postboks 4748 Nydalen, 0421 Oslo	www.arval.no/nb
AS Finansiering	Postboks 2023 Vika, 0125 Oslo	www.finansiering.no
Bank Norwegian AS	Postboks 338 Sentrum, 0101 Oslo	www.banknorwegian.no
BMW Financial Services Norge NUF	Postboks 1, 1330 Fornebu	www.bmw.no/finans
BNP Paribas Leasing Solutions AS	Postboks 4014 Moa, 6048 Ålesund	www.leaseingsolutions.bnpparibas.no
BRABank ASA	Holbergsgate 21, 0166 Oslo	www.brabank.no
Brage Finans AS	Postboks 7780, 5020 Bergen	www.brage.no
Danske Bank - filial	Postboks 1170, 0107 Oslo	www.danskebank.no
De Lage Landen Finans Norge NUF	Postboks 184, 1325 Lysaker	www.delagelanden.com
DNB – divisjon DNB Finans	Postboks 1600 Sentrum, 0021 Oslo	www.dnb.no
Eika Kredittdbank AS	Postboks 2349 Solli, 0201 Oslo	www.eika.no
Ekspress Bank NUF (BNP Paribas Personal Finance)	Postboks 1189 Sentrum, 0107 Oslo	www.ekspressbank.no
EnterCard Norge, filial av EnterCard Group AB	Postboks 6783 St. Olavs plass, 0130 Oslo	www.entercard.no
Factoring Finans AS	Søndre gate 16, 7011 Trondheim	www.factoringfinans.no
Handelsbanken NUF	Postboks 1342 Vika, 0113 Oslo	www.handelsbanken.no
Ikano Bank AB (publ), Norway branch	Postboks 295, 1372 Asker	www.ikanobank.no
Instabank ASA	Drammensveien 177, 0277 Oslo	www.instabank.no
Komplett Bank ASA	Vollsveien 2 b, 1366 Lysaker	www.komplettbank.no
LeasePlan Norge AS	Postboks 6019 Etterstad, 0601 Oslo	www.leaseplan.no
Nordax Bank AB	Boks 23124, 104 35 Stockholm, Sverige	www.nordax.no
Nordea Finans Equipment	Postboks 105, 1325 Lysaker	www.nordeafinance.com
Nordea Finans Norge AS	Postboks 1166 Sentrum, 0107 Oslo	www.nordeafinans.no
Resurs Bank AB NUF	Postboks 979 Sentrum, 0104 OSLO/ Langkaia 1, 0150 Oslo	www.resursbank.no
Santander Consumer Bank AS	Postboks 177, 1325 Lysaker	www.santander.no
Scania Finans AB – Filial Norge	Postboks 250 Leirdal, 1011 Oslo	www.scania.no
SEB Kort Bank AB, Oslofilialen	Postboks 1373 Vika, 0114 Oslo	www.seb.no
Siemens Financial Services AB NUF	Postboks 1 Alnabru, 0613 Oslo	www.siemens.no/finance
SpareBank 1 Factoring AS	Postboks 1347 Sentrum, 6001 Ålesund	www.factoring.no
SpareBank 1 Finans Midt-Norge AS	Postboks 4797 Sluppen, 7467 Trondheim	www.sb1finans.no
SpareBank 1 Finans Nord-Norge AS	Postboks 6801 Langnes, 9298 Tromsø	www.snnfinans.no
SpareBank 1 Finans Østlandet AS	Postboks 223, 2302 Hamar	www.sb1fo.no
Sparebank 1 Kreditt AS	Postboks 4794, 7467 Trondheim	www.sparebank1.no
SpareBank 1 SR-Bank ASA	Postboks 114, 4065 Stavanger	www.sparebank1.no/sr-bank
Svea Bank AB, filial i Norge	Postboks 2220 Sentrum, 7412 Trondheim	www.svea.com/no/nb/start/
TF Bank Norge	Postboks 956 Sentrum, 5808 Bergen	www.tfbank.no
Toyota Kredittdbank GmbH NUF	Postboks 704, 3003 Drammen	www.toyotafinans.no
Volkswagen Møller Bilfinans	Postboks 6671 Etterstad, 0609 Oslo	www.bilfinans.no
Volvo Finans Norge AS	Postboks 27, 0614 Oslo	www.vfsc.com

Assosiert medlem

Kreditor Finans AS	Postboks 782 Sentrum, 0106 Oslo	www.kreditor.no
--------------------	---------------------------------	-----------------